ΑΠΟΘΗΚΗ

ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

ΟΚΤΩΒ. 1838.] [ΑΡΙΘ. 22.

ΤΟ ΚΑΥΣΙΜΟΝ ΧΗΡΑΣ ΙΝΔΗΣ.

Εἰς τὴν Ἰνδοστὰν ἐπικρατοῦν ἔθιμα τινὰ θρησκευτικὰ τὰ πλέον ἄτοπα καὶ τὰ πλέον σκληρά. Ἓν ἐκ τούτων, φρικωδέστατον, εἶναι τὸ νὰ καίεται ἡ χήρα γυνὴ μὲ τὸ νεκρὸν σῶμα τοῦ ἀνδρός της.

Καὶ δις καὶ τρὶς,—λέγει Ἄγγλος, πολλοὺς χρόνους διατρίψας εἰς τὰς Ἰνδίας,—ἔτυχα παρὼν εἰς τοιαύτην τρομερὰν ὁλοκαύτωσιν. Τὸ θῦμα ποτὲ ἦτο χήρα νέα, εὔρωστος, καὶ μόλις πλέον μελάγχροινος ἀπὸ κάτοικον τῆς Ἰταλίας. Εἶχε βρέφος μικρὸν, τὸ ὁποῖον ἔχασκε μ' ἀδιαφορίαν, ὡς μόλις νὰ συναισθάνετο τὴν παρουσίαν αὐτοῦ, ἀναμέσον τῶν πέριξ αὐτῆς γινομένων φορτερῶν ἑτοιμασιῶν.

Παρῆλθεν ἱκανὴ ὥρα ἑωσοῦ τὰ πάντα νὰ ἑτοιμασθῶσιν· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ, ἔλαβαν κἄποιαν μεταβολὴν τῆς γυναικὸς τὰ αἰσθήματα. Οἱ καθαροὶ, μέλανες ὀφθαλμοί της ἔγιναν ζωηρότεροι, ἀλλὰ καὶ ἀγριώτεροι. Τὰς αἰσθήσεις αὐτῆς ἦτο φανερὸν ὅτι τὰς εἶχε ναρκώσειν ἡ ἐλευθέρα χρῆσις τοῦ ὀπίου, τοῦ τόσον συχνὰ καὶ μὲ τόσον ὀλέθριον ἐνέργειαν χρησιμεύοντος εἰς ταύτας καὶ παρομοίας θλιβερὰς περιστάσεις, διὰ νὰ καθαιρῇ τοὺς φόβους, καὶ νὰ στερεόνῃ τὴν καρτερίαν, τῶν ταλαιπώρων σφαγίων, ὅσα ἡ τῶν Ἰνδῶν ἀπάνθρωπος δεισιδαιμονία καταδικάζει εἰς θάνατον πρόωρον, καὶ αὐτὸν ἀπ' ὅλους τὸν φρικωδέστατον.

Ταχέως ἀνελάμβανεν ἀπὸ τὴν ἀναισθησίαν αὐτῆς ἡ χήρα, καὶ ὅσον ἐκαθαρίζοντο αἱ νοητικαί της δυνάμεις, τόσον ηὔξαναν οἱ φόβοι της. Αἱ πράξεις αὐτῆς, αἵτινες κατὰ πρῶτον ἦσαν ἁπλῶς μηχανικαὶ, τώρα διευθύνοντο ἀπὸ τὰς ἐπανερχομένας φυσικὰς ὁρμάς της, αἱ ὁποῖαι κατὰ στιγμὴν ἐγίνοντο ἰσχυρότεραι καὶ θλιβερώτεραι. Τοὺς διαφόρους καλλωπισμοὺς τῶν ἐνδυμάτων αὐτῆς ἐμοίρασεν εἰς τὰς φίλας της μὲ τὸ βλέμμα καὶ κίνημα γυναικὸς, ἥτις, ἀπὸ τὸν περισπασμὸν τῶν λογισμῶν αὐτῆς, μόλις ἤξευρε τί κάμνει· ἀλλ' ἔξαφνα ἤκουσε τὴν κραυγὴν τοῦ νηπίου, καὶ τὸ ὄμμα της ἐπλατύνθη ἀπὸ λάμψιν ἀναγνωρίσεως, τὸ χεῖλός της ἤρχισε νὰ τρέμῃ, ὁ κόλπος αὐτῆς ἐφούσκωσεν, ἡ ἀναπνοή της ἐπιάσθη· ὥρμησε δὲ, ἥρπασεν αὐτὸ ἀπὸ τὰς ἀγκάλας μιᾶς δούλης, καὶ φιλοστόργως ἔσφιγξεν αὐτὸ πρὸς τὰ στήθη. Οἱ σπασμώδεις στεναγμοί της ἐκτύπουν εἰς τὸ αὐτίον μὲ διαπεραστικὴν ἰσχὺν, καὶ ἦτον ἤδη φανερὸν ὅτι ἐσωτερικῶς ὠκνοῦσεν ἀπὸ τὴν τελευταίαν πρᾶξιν τῆς φρικωδεστάτης τῶν θυσιῶν·—ἔστεκεν ἔμπροσθέν μας εἰκὼν ἀφώνου μὲν, ἀλλ' ἀγωνιώσης ἀπελπισίας.

Οἱ Βραχμᾶνες, βλέποντες ὅτι πλέον ἦτο καιρὸς νὰ τελειώσωσι τὴν βδελυρὰν ταύτην προσφορὰν, καὶ φοβούμενοι μήπως μετανοήσῃ τὸ θῦμά των, ἐπρόσταξαν ὅλους τοὺς συγγενεῖς, φίλους, καὶ ἀκολούθους της, ν' ἀποσυρθῶσι. Μετ' ὀλίγον ἀφέθη τριγύρῳ τῆς πυρᾶς εὐρύχωρόν τι διάστημα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου δεν ἔστεκε κάνεῖς παρὰ ἡ ταλαίπωρος χήρα μετὰ τῶν δημίων αὐτῆς. Πρὶν τούτου, ἕνας τῶν Βραχμάνων εἶχεν ἐπάρειν βιαστικὰ τὸ τέκνον ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῆς μητρός του, καὶ δώσειν αὐτὸ εἰς μίαν θεράπαιναν, ἀδυσώπητος ἐξίσου καὶ ἀπὸ τὰς νηπιακὰς κραυγὰς καὶ ἀπὸ τὴν μητρικὴν ἀγωνίαν. Ἡ δὲ χήρα, γνωρίζουσα τί ἐμελλε ν' ἀκολουθήσῃ, ἔχασε πλέον τὴν ὑπομονὴν, ἐγονάτισεν, ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν, χ' συνέδεσε τὰς χεῖρας ἐκστατικὴ, καὶ ἀπὸ θλίψιν ἄρρητον κυριευμένη. Δύο τῶν Βραχμάνων ἐπλησίασαν μ' ἀέρα γαληνίου μὲν, ἀλλ' αὐστηρᾶς ἐξουσίας, τὴν ἐσήκωσαν ἀπὸ τὴν κεκλιμένην θέσιν της, καὶ βιαίως ἔσπρωξαν αὐτὴν πρὸς τὴν πυράν. Ἐκείνη ἐσύρθη ὀπίσω, καὶ μὲ τῆς ἀπελπισίας τὴν δύναμιν ἀντεστέκετο εἰς τοὺς ἱερέας τῆς αἱματοχαροῦς ταύτης δεισιδαιμονίας. Ἰδόντες τοῦτο, ὥρμησαν εἰς τὰ ἔμπροσθεν διάφοροι ἄλλοι τῶν σκληρῶν τούτων ὑπουργῶν, χ' ἔσυραν αὐτὴν

πρὸς τὰ φρύγανα, τὰ ὁποῖα ἦσαν καλῶς ἀλειμμένα μὲ ὀξύγγιον, διὰ τὴν ταχυτέραν αὐτῶν ἔμπρησιν. Τὴν φωνὴν αὐτῆς, μόλις ὑψωθεῖσαν, τὴν κατέπνιξαν τύμπανα καὶ αὐλοί, καὶ αἱ κραυγαὶ πολυαρίθμων ἡμιμαινομένων θεοβλαβῶν, οἵτινες εἶχαν συναθροισθῆν νὰ ἴδωσι τὸ φρικῶδες τέλος μιᾶς ἀνηλεοῦς θεομανίας. Οἱ ἀγῶνες αὐτῆς τώρα πλέον δὲν ἴσχυαν· ταχέως συρθεῖσα ἐβάλθη ἐπὶ τῆς πυρᾶς. Τὴν ὥραν ταύτην ἐφαίνετο ἡ δυστυχὴς ἀποκαμωμένη. Ἀφοῦ ἐκάθισεν ἐπὶ τῶν φρυγάνων, τῆς ἔβαλαν ἐπάνω εἰς τὰ γόνατα τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀνδρός της, ἄναψαν τὰ ἄχυρα, τὰ πλουσιοπαρόχως ἐστρωμένα ὑπὸ τὰ ξύλα, καὶ αἱ φλόγες, ταχέως ἀναβᾶσαι, περιετύλιξαν τὴν ἀθλίαν Ἰνδὴν, ἀποκλείουσαι αὐτὴν διαμιᾶς καὶ διὰ πάντα ἀπὸ ἀνθρωπίνην ὅρασιν καὶ ἀπὸ ἀνθρωπίνην συμπάθειαν. Διὰ νὰ μὴ τύχῃ καὶ εἰς τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀγωνίας αὐτῆς πηδήσῃ ἔξω τῆς πυρᾶς, εἶχαν οἱ Βραχμᾶνες μακρὰ καλάμια, τὴν μίαν ἄκραν τῶν ὁποίων κρατοῦντες, ἐπεστήριζαν τὴν ἄλλην εἰς τὸ σῶμά της, ὥστε ἦτον ἀδύνατον νὰ σηκωθῇ. Τὰ ξύλα, μὲ ἄκραν ταχύτητα καιόμενα, δὲν ἤργησαν νὰ καταπαύσωσι τὰ βάσανά της, καὶ νὰ δώσωσι τέλος εἰς τὴν μιαρωτάτην ὁλοκαύτωσιν.

ΑΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΣΚΕΨΕΙΣ ΠΕΡΙ ΕΑΥΤΟΥ.

Φεύγων τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν, καὶ ὑπὸ τῆς μελαγχολίας διωκόμενος, ἐπλαγίασα ὑπὸ τὴν σκιὰν δάσους, διὰ νὰ μελετήσω καὶ σκεφθῶ.

Πόσον ἡδονικὴ παρηγορία εἰς τὰς λύπας μας, μονάζοντες νὰ συγκοινωνῶμεν ἐλευθέρως μὲ τὰς ἰδίας ἡμῶν καρδίας! Χιλιάδες πτηνῶν, ἐπάνω εἰς τοὺς κλάδους καθημένων, ἐνεψύχοναν τὸν ἀέρα ἀπὸ τὰς ἐναρμονίους αὐτῶν ᾠδάς, καὶ ἐνέπνεαν ἀγαλλίασιν κρύφιον εἰς τὴν ψυχήν μου.

Εἰς τὴν πέριξ ἀναβλαστάνουσαν χλόην κεκρυμμένος ὁ τὸν ἥλιον ἀγαπῶν τέττιξ, ἐμίγνυε τὴν θορυβώδη αὐτοῦ φωνὴν μὲ τοὺς μελῳδικοὺς ἐκείνων ἤχους.

Τὰ ὕδατα ῥύακος καθαροῦ, εἰς τὸ πλάγιόν μου μορμυρίζοντος, ἐδρόσιζαν τὴν κατάξηρον γῆν.

Πλὴν, μ' ὅλα τῆς φύσεως τὰ κάλλη, δὲν ὠδυνᾶτο ἡ ψυχή μου ὀλιγώτερον ἀπὸ τὰς πληγάς της.

Ἔτι κατεβυθίζετο εἰς τοὺς ποικίλους λογισμοὺς, οἵτινες τοσάκις αὐτὴν ταράσσουν.

Τί ἤμην πρὶν γεννηθῶ; Τί εἶμαι τώρα; Τί θέλω εἶσθαι αὔριον;

Παχεῖά τις σκέπη ἐφαίνετο ν' ἀμαυρόνῃ τὴν νοεράν μου ὄψιν. Παρεκάλεσα τοὺς σοφοὺς νὰ μὲ ὁδηγήσωσιν, ἀλλ' οὐδένα εὕρηκα πολυμαθέστερόν μου κατὰ τοῦτο.

Περιτυλιγμένος εἰς νέφη ἀδιαπέραστα, πλανῶμαι ἀπὸ ἐπιθυμίαν εἰς ἐπιθυμίαν, μὴ δυνάμενος οὔτε κἂν ὀνειροπολῶν νὰ ἐπιτύχω τὸ ποθούμενον.

Τὸ σάρκινον τοῦτο σκεῦος, εἰς τὸ ὁποῖον εἴμεθα φυλακωμένοι, ἐμποδίζει πᾶσαν ἀκτῖνα φωτός.

Ὑπάρχω,—τί σημαίνει; δίδαξέ με! Ἤδη, ἐνῷ λαλῶ, ἔφυγε μέρος τῆς ὑπάρξεώς μου.

Δὲν εἶμαι πλέον ὅ,τι ἤμην.

Τί θέλω εἶσθαι αὔριον, ἂν εἰσέτι ὑπάρχω;

Εἰς οὐδὲν σταθερὸς, εἰς οὐδὲν μόνιμος, ὁμοιάζω τὸ ὕδωρ ῥύακος, τὸ ὁποῖον διηνεκῶς ῥέει, τὸ ὁποῖον δὲν στέκει ποτέ.

Ἢ μᾶλλον,—ἀλλ' ἀπὸ τὰ περικύκλῳ ἀντικείμενα, μὲ τί νὰ παραβάλω τὸν ἑαυτόν μου;

Ὡς ὁ ῥύαξ, τὴν ἑπομένην στιγμὴν δὲν θέλω πλέον εἶσθαι ὁποῖος εἶμαι ταύτην.

Μὲ ἄλλο τι ὄνομα πρέπει νὰ καλῶμαι.

Μὲ πιάνεις τώρα, μὲ κρατεῖς, πλὴν φεύγω.

Ποταμὲ ἀεικίνητε, οὐδέποτε πλέον θέλεις διαπεράσειν τὸ διάστημα, ἐπάνω τοῦ ὁποίου ἤδη ἔρρευσες.

Ὁ αὐτὸς ἀνὴρ, τὸν ὁποῖον ἤδη ἀντανέκλασες εἰς τὰ ὕδατά σου, οὐδέποτε πλέον θέλει ἀντανακλασθῆν ὑπ' αὐτῶν, ἀπαραλλάκτως καθὼς ἐφαίνετο εἰς αὐτὰ πρότερον.

Η ΠΛΑΤΑΝΟΣ.

Η Πλατανος εἶναι αὐτόχθων εἰς τὰς πλειοτέρας τῶν χωρῶν τῆς Ἀνατολῆς, ὅθεν μετεκομίσθη κατὰ πρῶτον εἰς τὴν Σικελίαν, ἔπειτα δὲ εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἄλλα μέρη τῆς νοτίου Εὐρώπης. Μετὰ ταῦτα εἰσήχθη εἰς τὴν Μεγάλην Βρετανίαν, ὅπου αὐξάνει μὲν καλῶς, οὐδέποτε ὅμως καθὼς εἰς τὴν Τουρκίαν· Ἀγγλὶς περιοδεύτρια λέγει, ὅτι μερικαὶ τῶν πλατάνων, τὰς ὁποίας ἴδεν εἰς τὴν Τουρκικὴν ἐπικράτειαν, ἦσαν μεγέθους τόσον γιγαντιαίου, ὥστε τῆς Ἀγγλίας αἱ μεγαλήτεραι ἤθελαν ἀπομείνειν ἔμπροσθεν αὐτῶν ὡσὰν φιλοκαλόξυλα.

Ἡ Πλάτανος ἦτο δένδρον προσφιλέστατον εἰς τοὺς ἀρχαίους· ἐξαιρέτως ἐτίμων αὐτὸ διὰ τὴν πυκνὴν σκιὰν τῶν ἐξηπλωμένων φύλλων του, πολλὰς δὲ πανηγύρεις ἑόρταζαν ὑπὸ τοὺς κλάδους αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἀπέδιδαν ἰαματικὰς ἀρετάς· τὰ λόβια τῶν σπόρων, τὰ φύλλα, καὶ ο φλοιὸς ἐλογίζοντο θεραπευτικὰ τῆς δήξεως φαρμακερῶν ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ μετεχειρίζοντο διὰ νὰ πιάνωσι τὸ αἷμα, νὰ ἰατρεύωσι καυσίματα, καὶ δι' ἄλλα πολλά. Οἱ σημερινοὶ Πέρσαι ἀποδίδουν πολλὰς καλὰς ἰδιότητας εἰς τὴν Πλάτανον· πιστεύουν ὅτι ἐμποδίζει τὸν λοιμὸν καὶ ἄλλας ἐπιδημικὰς ἀσθενείας, καὶ διϊσχυρίζονται ὅτι

ἐστάθη ἐλευθέρα ἀπὸ πᾶσαν ἀῤῥωστίαν τοῦ εἴδους τούτου ἡ Ἰσπαχὰν, ἀφοῦ ἡ Πλάτανος ἐφυτεύθη εἰς τοὺς κήπους καὶ τὰς ῥύμας αὐτῆς.

Ἡ Πλάτανος ἐμπορεῖ νὰ πληθύνεται καὶ διὰ σπόρων, ἀλλ' εὐκολώτερον βλαστάνει ἀπὸ κλωνία. Φαίνεται δὲ ὅτι αὐξάνει καλήτερον εἰς βαθὺ, παχὺ, καὶ ὑγρὸν χῶμα, εἰς τὴν γειτονίαν ὑδάτων, ἐπάνω εἰς τὰ χείλη ποταμῶν καὶ διωρύγων· εἰς τοιαύτας θέσεις βλαστάνει ταχέως, καὶ ὑλομανεῖ.

Τὸ ξύλον τῆς Πλατάνου ἐπιδέχεται μὲν καλὸν ὑάλισμα, κλίνει ὅμως εἰς τὸ νὰ σειριάζῃ καὶ νὰ σχίζῃ, δὲν διαρκεῖ, καὶ βλάπτεται συνεχῶς ὑπὸ τοῦ σκώληκος. Λέγεται ὅτι καταβυθιζόμενον εἰς τὸ ὕδωρ διά τινας χρόνους βελτιονεται. Κατὰ τὸν Βελώνιον, οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἔκαμναν πλοιάρια ἐξ ἑνὸς μόνου κομματίου, ἀπὸ τὰ στελέχη τῶν μεγαλητέρων δένδρων.

Τὰ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἱστορούμενα περὶ διαφόρων Πλατάνων ἑξακούστων δεικνύουν τὴν μεγάλην ὑπόληψιν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχαν αὐτάς. Ὁ Ξέρξης, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, ἀπαντήσας Πλάτανον εὐμεγέθη εἰς τὴν Λυδίαν, ἐστάθη ὁλόκληρον ἡμέραν μόνον διὰ νὰ χαρῇ τὴν σκιὰν αὐτῆς· ἐστρατοπέδευσεν ὁλόγυρα, κ' ἐκρέμασεν ἀλύσους χρυσᾶς καὶ ἄλλα παρόμοια εἰς τοὺς κλάδους της· ὅτε δὲ ἀνεχώρησεν, ἀφῆκε στρατιώτας νὰ φυλάττωσι τὸ ἀγαπητὸν αὐτοῦ δένδρον.

Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει Πλάτανον περίφημον εἰς τὴν Λυκίαν, τὸ στέλεχος τῆς ὁποίας, κοιλωθὲν, ἐσχημάτιζεν εἶδος ἄντρου, τριάκοντα ἐξ πήχεις τὴν περιφέρειαν· ἡ κορυφὴ αὐτῆς ὡμοίαζε μικρὸν ἄλσος, πᾶς δὲ κλάδος ἦτον ὡς δένδρον. Διὰ νὰ γένῃ τὸ κοίλωμα ὅσον τὸ δυνατὸν ὅμοιον σπηλαίου, ἐφορέθη ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν μὲ πέτραν, ἐσκεπάσθη δὲ μὲ βρύον. Λέγει ὅτι ὁ τῆς ἐπαρχίας κυβερνήτης, Λικίνιος Μουκιανὸς, ἐγεμάτισεν εἰς τὸ ἄντρον τοῦτο μὲ 18 ἄλλους.

Εἰς τὴν Κῶν ὑπάρχει τὴν σήμερον παμμεγέθης Πλάτανος, ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς ὁποίας ἦσαν ποτὲ ὡς τεσσαράκοντα ἐργαστήρια. Ἔχει 15 πηχῶν περιφέρειαν, ἡ δὲ τῶν κλάδων αὐτῆς ἔκτασις ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον ἦτο 37 βήματα τὸ 1815. Καὶ εἰς τὴν κωμόπολιν δὲ τῆς Σμύρνης Βουρνόβαν εὑρίσκεται Πλάτανος μέσα εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Μωαμεθανικοῦ ναοῦ, τὴν ὁποίαν συστένομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας ὡς ἀξιοπαρατήρητον διὰ τὸ μέγεθος αὐτῆς.

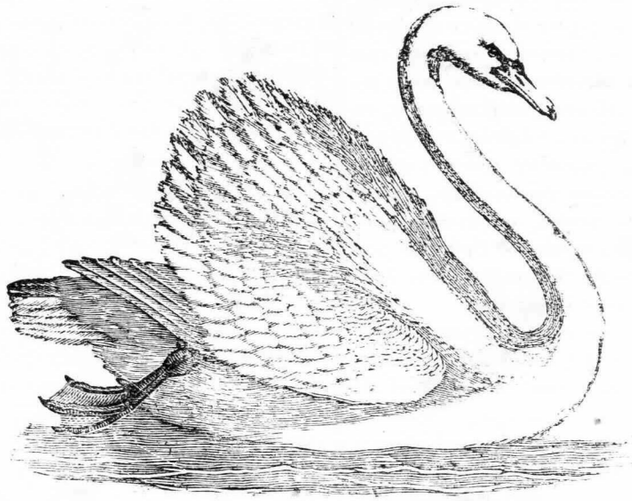

Ο ΚΥΚΝΟΣ.

Τοῦ εὐειδεστάτου καὶ μεγαλοπρεποῦς ὄρνιθος τούτου ὑπάρχουν τρία ἢ τέσσαρα εἴδη, ἀλλὰ τὰ κοινότερα εἶναι δύο, Κύκνος Ἥμερος, καὶ Κύκνος Ἄγριος· ἐκ τούτων ὁ πρῶτος ἔχει πολὺ ὡραιότερον τὸ σχῆμα, καὶ κομψότερα τὰ κινήματα. Γλιστρῶν ἐπὶ τοῦ ὕδατος μὲ τὸν τράχηλον καμαρωμένον, καὶ μὲ τὰς πτέρυγας ὑπερηφάνως ἐξηπλωμένας, στήνει τὴν προσοχὴν, κ' ἑλκύει τὸν θαυμασμὸν παντὸς παρατηρητοῦ· καὶ τῳόντι, μόλις ὑπάρχει μορφὴ ὡραιοτέρα εἰς τὴν φύσιν παρὰ Κύκνον διαπλέοντα τὴν κρυσταλλώδη ἐπιφάνειαν ῥύακος γαληνίου.

Εἰς κατάστασιν οἰκιακὴν εὑρίσκεται ὁ Ἥμερος Κύκνος, ὁ καὶ Ἄφωνος καλούμενος, κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ἀρκτῴου ἡμισφαιρίου· εἰς δὲ τὴν φυσικὴν αὐτοῦ κατάστασιν πλεονάζει μάλιστα εις τὴν πρὸς ἀνατολὰς Εὐρώπην, καὶ εἰς τὰ παρακείμενα τῆς Ἀσίας μέρη, ὅπου μεσόγειοι θάλασσαι, παμμεγέθεις λίμναι, καὶ

βάλτοι εκτεταμένοι τὸν παρέχουν τροφὴν καὶ προσφυῆ κατοικίαν. Εἰς τὴν Σιβηρίαν καὶ ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τῆς Κασπίας Θαλάσσης διατρίβει παμπληθεί· ὡς ἄλλα ὅμως ἔνυδρα πτηνά, ἔχει μεταναστευτικὸν ἦθος.

Πρᾶος ὢν καὶ ἀβλαβὴς, καθίσταται, μ' ὅλοι τοῦτο, διὰ τῆς μυώδους αὐτοῦ ἰσχύος φοβερὸς ἐχθρὸς ἐπὶ τοῦ ὕδατος, ὅταν ἡ χρεία τὸ καλέσῃ· συμβαίνει δέ, ὑπερασπιζόμενος τὰ νεογνά του. καὶ ζῶα καὶ τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν νὰ καταπολεμήσῃ.

Ἡ Κύκνος κάμνει τὴν φωλεὰν αὐτῆς ἀναμέσον καλάμων, ἢ λυγαρεῶν, πλησίον τοῦ ὕδατος, καὶ πολλάκις ἐπί τινος νησιδίου· συνίσταται δὲ ἀπὸ κλάδους, μὲ πτερὰ ἐσωθεν φορεμένους· τὰ αὐγά εἶναι τὸν ἀριθμὸν ἓξ ἢ ὀκτώ. Οἱ δὲ νεοσσοὶ ἔχουν ψαρωπὰ μελάγχροινα πτερά, τὰ ὁποῖα δὲν γίνονται κατάλευκα εἰμὴ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ τρίτου χρόνου. Τοῦ ἄρρενος τὸ μῆκος ὑπερβαίνει δύο πήχεις, ἡ δ' ἔκτασις τῶν πτερύγων εἶναι σχεδὸν τέσσαρες· ζυγιάζει δὲ ὀκτὼ ἕως δέκα ὀκάδας. Ὁ Κύκνος εἶναι μακροβιώτατος, γινόμενος πολλάκις πλέον παρὰ τριακοντατέτης.

Τὸν Ἥμερον Κύκνον διακρίνει ἀπὸ τὸν Ἄγριον ὄχι μόνον τὸ ἀνώτερον αὐτοῦ μέγεθος, ἀλλὰ καὶ τὸ χρυσοκόκκινον τοῦ ράμφους χρῶμα. Χαρακτηριστικὰ δὲ ἀμφοτέρων εἶναι τὸ ἔσχατον μῆκος τοῦ τραχήλου, τὸ ὠοειδὲς σχῆμα τῶν μυκτήρων, οἵτινες εἶναι τοποθετημένοι περὶ τὸ μέσον τοῦ ράμφους, ἡ γυμνότης τῶν παρειῶν, τὸ ἴσον ἀπανταχοῦ τοῦ ράμφους πλάτος, τὸ εἰς τὴν βάσιν μέγα βάθος τοῦ ὀργάνου αὐτοῦ, καὶ ἡ παραπολὺ ὀπίσω τοποθεσία τῶν μηρῶν. Τρώγουν δὲ τὰ πτηνὰ ταῦτα κυρίως μὲν ἔνυδρα φυτὰ, τῶν ὁποίων τὰς ῥίζας φθάνουν διὰ τῶν μακρῶν τραχήλων· προσέτι δε βατράχους καὶ διάφορα ἔντομα, ἀλλ' ὄχι ποτὲ ὀψάρια.

Ὁ ὡραῖος χνοῦς, ὁ τοσοῦτον ἐκτιμώμενος, εἶναι τὸ ὑπένδυμα ὅλης τῆς ὑποκάτω ἐπιφανείας τοῦ σώματος καὶ τοῦ τραχήλου· εὑρίσκεται δὲ κ' ἐπὶ τῶν νώτων, πλὴν ἀραιότερος. Ζῶντος τοῦ πτηνοῦ, διαμένει ἀφανὴς, ἐπειδὴ καλύπτουν αὐτὸν τὰ ἔξωθεν μεγάλα καὶ πυκνὰ πτερά.

Ἐμυθολογεῖτο ποτὲ, ὅτι ἀποθνήσκων ὁ Κύκνος ἔψαλλε θελκτικόν τι ᾆσμα· ἀλλ' ἴσως, καθὼς ἄλλοι πολλοὶ, ἔχει καὶ ὁ ποιητικὸς οὗτος μῦθος βάσιν τινά· διότι τοῦ Κύκνου ἡ φωνὴ εἶναι σιγανὴ, μαλακὴ, καὶ γοερὰ, ἐξερχομένη δ' ἀπὸ πλήθη συνηγμένα, προσβάλλει εἰς τὴν ἀκοὴν ἡδονικώτατα.

Ὅποτ καταφρονεῖται τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα, ἐκεῖ ἆραγε εἶναι τρόπος νὰ ὑπάρχωσι καλοὶ διδάσκαλοι;

ΔΙΚΑΙΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑ.

Λογαριασε,—λέγει ὁ σοφὸς Φραγκλῖνος,—ὅσα χρεωστεῖς, καὶ ὅσα σὲ χρεωστοῦνται, ἔπειτα σύναξε, καὶ πλήρωνε, ὅσον τάχιστα. Καταγίνε ἐπιμελῶς εἰς τὸ ἔργον σου· ἔσο οἰκονομικώτατος· ἀπόβαλε πᾶσαν ὑπερηφανίαν· δίδου πιστῶς εἰς ὅλα τὰ θρησκευτικά σου καθήκοντα, προσευχόμενος ἐγκαρδίως ἑσπέρας καὶ πρωΐ, συχνάζων εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὰς Κυριακάς, ᾖ πράττων εἰς ἄλλους ὅ,τι θέλεις νὰ πράττωσιν ἄλλοι πρὸς σέ. Ἂν δὲν ἔχῃς νὰ βοηθῆς τοὺς πτωχοὺς, κάμνε δι' αὐτοὺς ὅ,τι ἄλλο δύνασαι, καὶ κάμνε το ἱλαρῶς· ἀλλ' ἐὰν ἔχῃς, βοήθει πάντοτε τοὺς πενητας καὶ τοὺς ἀναξίως δυστυχοῦντας. Τὴν ὁδὸν ταύτην βάδιζε δι' ἑπτὰ χρόνους μ' ἐπιμέλειαν καὶ εἰλικρίνειαν, καὶ, ἂν δὲν εὐτυχήσῃς, ἐλθὲ εἰς ἐμὲ, ᾖ ὑπόσχομαι νὰ πληρώσω τὰ χρέη σου.

Τα βιβλία εἶναι ἀποθῆκαι ἀσφαλεῖς, αἵτινες ἐμποροῦν μὲν νὰ παραμεληθῶσιν ἢ νὰ λησμονηθῶσι πρὸς καιρὸν, ἀλλ' ὅταν πάλιν ἀνοιχθῶσι, ταλιν μεταδίδουν τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν. Τὰ εἰς τὴν μνήμην ἀποταμιευόμενα, ἀφοῦ μίαν φορὰν ἐξέλθωσι, πλέον δὲν ἐπανέρχονται. Ἡ ἔγγραφος μάθησις εἶναι φωστὴρ ἀπλανὴς, ὅστις, ἀφοῦ περάσῃ τὸ νέφος τὸ ὁποῖον αὐτὸν ἔκρυπτε, λάμπει ἐκ νέου εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ θέσιν. Ἡ παράδοσις δὲν εἶναι εἰμὴ μετέωρον, τὸ ὁποῖον, ἂν ἅπαξ πέσῃ, δὲν δύναται πλέον νὰ μεταναφθῇ.

Ο ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ φέρει μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὸν κόσμον τὴν διάθεσιν τοῦ σπουδαστηρίου, καὶ, κινούμενος ἀπὸ ζῆλον ἀγαθοποιΐας, διατηρεῖ τὸν φόβον κακοποιΐας. Εἶναι πλούσιος ἢ πτωχὸς, χωρὶς ἔπαρσιν εἰς πλούτη ἢ δυσαρέσκειαν εἰς πενίαν· μετέχει ἀπὸ ἡδονὴν μὲ εγκράτειαν, καὶ ἀπολαμβάνει τιμὰς μὲ ταπεινοφροσύνην. Διαβαίνει ἀμίαντος κόσμον μεμολυσμένον, καὶ μεταξὺ τῶν διαδοχῶν καλοῦ καὶ κακοῦ ἔχει τὴν καρδιαν αὐτοῦ προσηλωμένην ἐκεῖ μόνον, ὅπου χαραὶ ἀληθεῖς ἐμποροῦν νὰ εὑρεθῶσι.

Οστις θέλει νὰ ζῇ εὐχαριστημένος, ἂς μὴ προσπαθῇ τόσον ν' αὐξάνῃ τὴν περιουσίαν του, ὅσον νὰ μετριάζῃ τὰς ἐπιθυμίας του.

Ηθελεν εἶσθαι μέγα βδέλυγμα νὰ βάλῃ τις θειάφιον εἰς τὸ θυμίαμα, τὸ ὁποῖον προσφέρει εἰς τὸν Θεόν. Αἱ προσευχαὶ εἶναι τὸ θυμίαμά σας, καὶ οἱ τοῦ νοὸς διασπασμοὶ, ὅταν προσεύχεσθε, εἶναι θειάφιον, βρωμοῦν εἰς τοὺς μυκτῆρας τοῦ Θεοῦ.—Χρυσοστομος.

ΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΑΥΣΙΣ.

ΑΛΛΗΓΟΡΙΑ.

Εις τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ κόσμου ἔζων οἱ ἄνθρωποι ἀξιομακάριστα, πᾶσαν ἡδονὴν ἀδιακόπως χαιρόμενοι, ᾖ πᾶν ἀγαθὸν δαψιλῶς ἔχοντες, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀναπαύσεως, θεᾶς εὐμενοῦς, ἥτις ἠγάλλετο νὰ λατρεύωσιν αὐτὴν οἱ ὀπαδοί της, ὄχι βωμοὺς ἀνεγείροντες καὶ θυσίας προσφέροντες, ἀλλ' ᾄδοντες εἰς πρασιὰς λουλουδίων ὑπὸ τὴν ὁσκιὰν ἰάσμης ᾖ μυρσίνης, ἢ χορεύοντες εἰς ὄχθας μελιρρύτων ποταμῶν.

Ὑπὸ τὴν γλυκεῖαν ταύτην κυβέρνησιν, ἔπνεαν τὴν εὐωδίαν παντοτεινοῦ ἔαρος αἱ πρῶται τῶν ἀνθρώπων γενεαὶ, ἔτρωγαν δὲ τοὺς αὐτομάτως γινομένους καρπούς, κ' ἐκοιμῶντο ἐπὶ λόφων χαριεστάτων εἰς ἀμπελῶνας εὐθαλεῖς, ἢ ἐπι χλοερῶν κοιλάδων εἰς ἐλαιῶνας βαθυσκίους,—ἐνῷ πτηνὰ ἐκελάδουν ὑπερ κεφαλῆς αὐτῶν, καὶ κτήνη ὁλόγυρά των ἔπαιζαν.

Ἀλλὰ βαθμηδὸν, ἂν ᾖ πᾶς ἕνας εἶχε περισσὰ, ἐκυρίευσεν ὅμως ἕκαστον ἡ ἐπιθυμία νὰ ωφετερισθῇ μέρος ἀπὸ τὰ δημόσια καλά. Τότε εισῆλθεν ἡ Βία, καὶ ὁ Δόλος, καὶ ἡ Κλοπὴ, καὶ ἡ Ἁρπαγή. Μετ' ὀλίγον ἡ Ὑπερηφάνεια καὶ ὁ Φθόνος κατέδραμαν τὸν κόσμον, κ' ἔφεραν μεθ' ἑαυτῶν νέον μέτρον καὶ νόμισμα πλούτου· καθότι ἕως τότε μὲν οἱ ἄνθρωποι, αὐτάρκειαν ἀπολαμβάνοντες, δικαίως ἐνομίζαν ἑαυτοὺς πλουσίους· ἀλλ' ἔκτοτε, ὅσα καὶ ἂν εἶχέ τις, ἐλογίζετο πτωχὸς, ἂν ὁ γείτων αὐτοῦ εἶχε περισσότερα!

Εἰς τὸ μέσον τῆς διαφθορᾶς ταύτης, μεταβολαὶ παραδοξοι συνέβησαν εἰς τὸν κόσμον· ὁ ἐνιαυτὸς διηρέθη εἰς ὥρας· μέρος τῆς γῆς ἐχερσώθη παντάπασι, τὸ δὲ λοιπὸν ἐγενια μόνον κομαρα, βαλανους, καὶ χόρτα. Τὸ μὲν Θέρος ἐχορήγει ὀλίγους τινὰς, καὶ αὐτοὺς χοιδροειδεῖς καρτούς· ἀλλ' ὁ Χειμὼν ἦτο πανέρημος· ὁ Λιμὸς, μὲ πληθὺν ἀσθενειῶν, τὰς ὁποίας ἐκάλεσεν ἀπὸ τὰ καταχθόνια τῆς γῆς ἡ δυσκρασία τοῦ ἀέρος, ἔφθειρε τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ ὑπῆρχε κίνδυνος μὴν ἐξαλειφθῶσιν ἀπὸ τῆς γῆς τὸ πρόσωπον, πρὶν διορθωθῶσι.

Διὰ νὰ καταπαύσῃ λοιπὸν τὰς ἐρημώσεις τοῦ Λιμοῦ, ὅστις πανταχοῦ ἔστρωνε τὴν γῆν ἀπὸ πτώματα, κατέβη ὁ Κόπος ἐπάνω εἰς τὴν γῆν. Ὁ Κόπος ἦτο γέννημα τῆς Ἀνάγκης, θρέμμα δὲ τῆς Ἐλπίδος, καὶ τῆς Τέχνης μαθητής· εἶχε τὴν δύναμιν τῆς μητρὸς, τὸ πνεῦμα τῆς τροφοῦ, καὶ τὴν ἐπιδεξιότητα τῆς παιδαγωγοῦ του. Τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦτον ἐρρυτιδωμένον ἀπὸ τὸν ἄνεμον, κεκαυμένον δὲ ἀπὸ τὸν ἥλιον· εἰς τὴν μίαν χεῖρα ἐκράτει ἐργαλεῖα γεωργικὰ, μὲ τὰ ὁποῖα ἐσκάλιζε τὴν γῆν, εἰς δὲ τὴν ἄλλην εἶχε σύνεργα τεκτονικῆς, καὶ ἀνήγειρε τοίχους καὶ πύργους κατ' ἀρέσκειαν.

Ἐφώναξε δὲ μὲ τραχεῖαν φωνὴν,—Θνητοί! στρέψετε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐνταῦθα πρὸς τὴν δύναμιν, εἰς τὴν ὁποίαν παρεδόθητε, καὶ ἀπὸ τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἐλπίζετε ὅλην σας τὴν ἡδονὴν, καὶ ὅλην σας τὴν ἀσφάλειαν. Πρὸ πολλοῦ μαραίνεσθε ὑπὸ τὴν κυριότητα τῆς Ἀναπαύσεως, ἀνισχύρου καὶ ἀπατηλῆς θεᾶς, ἥτις δὲν ἐμπορεῖ οὔτε νὰ σᾶς ὑπερασπισθῇ οὔτε νὰ σᾶς βοηθήσῃ, ἀλλὰ σᾶς παραιτεῖ εἰς τὰς πρώτας ἐπιδρομὰς εἴτε τοῦ Λιμοῦ εἴτε τῆς Ἀσθενείας. Ἐγερθῆτε λοιπόν· ἀκούσετε τὴν φωνὴν τοῦ Κόπου. Ἐγὼ θέλω σᾶς διδάξειν νὰ θεραπεύσετε τὴν ἀκαρπίαν τῆς γῆς, καὶ τοῦ οὐρανοῦ τὴν αὐστηρότητα· ἐγὼ θέλω ἀναγκάσειν τὸ Θέρος νὰ εὑρίσκῃ τροφὰς διὰ τὸν Χειμῶνα· ἐγὼ θέλω βιάσειν τὰ ὕδατα νὰ σᾶς δίδωσι τοὺς ιχθύας των, τὸν ἀέρα τα πετεινά του, ᾖ τὸ δάσος τὰ κτήνη του· θέλω σᾶς διδάξειν νὰ διατρυπᾶτε τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς, καὶ νὰ ἐξάγετε ἀπὸ τὰ σπήλαια τῶν ὀρέων μέταλλα, τὰ ὁποῖα θέλουν δώσειν ἰσχὺν μὲν εἰς τὰς χεῖράς σας, ἀσφάλειαν δὲ εἰς τὰ σώματά σας, μὲ τὰ ὁποῖα νὰ σκεπάζεσθε ἀπὸ τὰς προσβολὰς τῶν θηριωδεστάτων κτηνῶν, καὶ μὲ τὰ ὁποῖα νὰ καταβάλλετε τὴν δρῦν, καὶ νὰ διασχίζετε τοὺς βράχους, καὶ ὅλην τὴν Φύσιν νὰ καθυποτάξετε εἰς τὰς χρείας καὶ ἡδονάς σας.

Ἐγκαρδιωθέντες ἀπὸ τὴν μεγαλοπρεπῆ ταύτην πρόσκλησιν οἱ κάτοικοι τῆς σφαίρας, ἐστοχάσθησαν τὸν Κόπον ὡς τὸν μόνον αὐτῶν φίλον, κ' ἔσπευσαν νὰ ὑπακούσωσι τὰς προσταγάς τα. Ὡδήγησε δ' αὐτοὺς εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰ ὄρη, καὶ τοὺς ἔδειξε πῶς ν' ἀνοίγωσι μεταλλεῖα, νὰ ὁμαλύνωσι βουνὰ, νὰ ξηραίνωσιν ἕλη, καὶ νὰ μεταβάλλωσι τὸν δρόμον τῶν ὑδάτων. Ἀμέσως μετεμορφώθησαν τὰ πάντα· κῶμαι καὶ πόλεις κατεκάλυψαν τὴν γῆν, ἀπ' ἀγροὺς σιτηφόρους καὶ φυταλιὰς δενδρων καρπίμων περιτριγυρισμέναι, καὶ δὲν ἐφαίνοντο εἰμὴ σωροὶ γεννημάτων, καὶ καλάθια ὀπωρῶν, πλήρεις τράπεζαι, καὶ πιλωμέναι ἀποθῆκαι.

Σχεδὸν καθ' ὥραν ὁ Κόπος καὶ οἱ ὀπαδοὶ αὐτοῦ ἔκαμναν νέας κατακτήσεις, ἔβλεπαν δὲ τὴν ἐπικράτειαν τοῦ Λιμοῦ βαθμηδὸν ἐλαττουμένην· ἀλλὰ, τέλος, ἀναμέσον τῆς εὐθυμίας καὶ τῶν θριάμβων των ἐκυριεύθησαν ἀπὸ ἀθυμίαν καὶ ἔκπληξιν, διὰ τὴν πλησίασιν τῆς Ἀπαιδήσεως, τὴν ὁποίαν ἐχαρακτήριζαν ἀποβαθυμμένοι ὀφθαλμοὶ καὶ κατηφὲς πρόσωπον. Ἐπροπάτει τρέμουσα καὶ στενάζουσα· εἰς πάντα δὲ

ἀναστεναγμὸν ἐκόπτοντο τὰ ἧπατα ὅλων ὅσοι τὴν ἐθεώρουν, τὰ νεῦρά των ἐχαυνοῦντο, αἱ χεῖρές των παρελύοντο, καὶ τὰ ἐργαλεῖα τοῦ κόπου ἔπιπταν καταγῆς.

Ἡ Ἀνάπαυσις τώρα ἀπεχαιρέτησε τὰ δάση καὶ τὰς κοιλάδας, ὅπου μέχρι τοῦδε εἶχε κατοικήσειν, καὶ εἰσῆλθεν εἰς παλάτια, ἐπεριδιάβαζεν εἰς στοὰς, καὶ διέτριβε τὸν μὲν χειμῶνα εἰς χνοώδεις κλίνας, τὸ δὲ καλοκαίριον εἰς ἄντρα τεχνητὰ, προσέχουσα μόνον εἰς τὸν φλοῖσβον τῶν ὑδάτων καὶ εἰς τὸ πολυποίκιλον τῆς ἀηδόνος ᾆσμα. Πάντοτε μὲν ἔλειπέ τι διὰ νὰ γένῃ ἐκτελὴς ἡ εὐδαιμονία της, καὶ ποτὲ δὲν ἠμπόρει νὰ μεταδώσῃ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἐπανερχομένων αὐτῆς φυγάδων τὴν ὁποίαν ἐχαίροντο πρὶν γνωρισθῶσι μὲ τὸν Κόπον ἀταραξίαν· οὐδ' ἦτον ὅλως διόλου ἀπεριόριστον τὸ κράτος της· καθότι εὑρίσκετο ἠναγκασμένη νὰ συμμερίζεται αὐτὸ μὲ τὴν Τρυφὴν, ψευδῆ φίλην, σύμμαχον μὲν τὸ φαινόμενον, ἐχθρὰν δὲ τ' ἀληθές.

Αἱ δύο ἁπαλαὶ σύντροφοι, μ' ὅλα ταῦτα, ἐβασίλευαν διά τινα καιρὸν χωρὶς ὁρατὴν διαφωνίαν, ἑωσοῦ, τέλος, ἡ Τρυφὴ παρημέλησε τὰ χρέη της, καὶ ἀφῆκε τὴν Ἀσθένειαν νὰ εἰσέλθῃ καὶ νὰ καθυποτάξῃ τοὺς ὀπαδούς της. Ἔφυγε τότε ἡ Ἀνάπαυσις, καὶ ἀφῆκε τὸν τόπον ὅλον εἰς τὰς ἅρπαγας, αἵτινες ἐπροσπάθων μὲ πάντα τρόπον νὰ ὀχυρώσωσι τὰ κτήματά των.

Οὕτω καὶ ἡ Ἀνάπαυσις καὶ ὁ Κόπος ἴδαν ὀλιγοχρόνιον καὶ ἀβέβαιον τὴν βασιλείαν των, καὶ τὸ κράτος αὐτῶν ὑποκείμενον εἰς ἐπιδρομὰς ἀπὸ ἐχθροὺς ἀμφοτέρων. Καθεῖς εὕρηκε τοὺς ὑπηκόους του ἀπίστους, καὶ προθύμους νὰ λειποτακτῶσιν εἰς πᾶσαν εὐκαιρίαν. Ὁ μὲν Κόπος ἴδεν ὅτι τὰ πλέτη, τὰ ὁποῖα εἶχε δώσειν, ἐπροσφέροντο ἀδιακόπως δωρεὰ εἰς τὴν Ἀνάπαυσιν, ἡ δ' Ἀνάπαυσις παρετήρησε τοὺς θεράποντας αὐτῆς πάντοτε προσφεύγοντας εἰς τὸν Κόπον ἐν καιρῷ ἀνάγκης. Ὅθεν ἐσυμφώνησαν, τελευταῖον, μετὰ σπουδαίαν συνδιάλεξιν, νὰ μοιρασθῶσι τὸν κόσμον, καὶ νὰ κυβερνῶσιν αὐτὸν ἀμοιβαδὸν, ὁ μὲν ἔχων τὴν κυριότητα τῆς ἡμέρας, ἡ δὲ τὴν ἐξουσίαν τῆς νυκτός· ὑπεσχέθησαν δὲ καὶ νὰ φυλάττωσιν ὁ εἷς τοῦ ἄλλου τὰ σύνορα· ὥστε, ὁσάκις ἐγίνοντο ἐχθρικά τινα κινήματα, ὁ μὲν Κόρος ν' ἀπαντᾶται ὑπὸ τοῦ Κόπου, ἡ δ' Ἀπαύδησις νὰ διώκεται ὑπὸ τῆς Ἀναπαύσεως.

Τοιουτοτρόπως καθησύχασεν ἡ ἀρχαία φιλονεικία· ἡ Ἀνάπαυσις, σμίξασα μὲ τὸν Κόπον, ἐγέννησε τὴν Ὑγείαν, εὐμενῆ θεὰν, ἥτις ἐστερέωσε τῶν γονέων αὐτῆς τὴν ἕνωσιν, καὶ συνετέλεσεν εἰς τὴν εὔτακτον διαδοχὴν τῆς ἀμοιβαίας ἀρχῆς των, μὴ διανέμουσα τὰ χαρίσματά της παρὰ εἰς τοὺς ὅσοι κατ' ἀναλογίαν προσήκουσαν ἀφιέρωναν τὴν ζωὴν αὐτῶν εἰς τὴν Ἀνάπαυσιν καὶ εἰς τὸν Κόπον.

ΠΕΡΙ ΕΜΠΟΡΙΟΥ.

Ἄστατον πρᾶγμα τὸ ἐμπόριον. Ἀπὸ Τύρον μετέβη εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἀπὸ Ἀλεξανδρείας εἰς Βενετίαν, ἀπὸ Βενετίας εἰς Ἀντουερπίαν, ἀπὸ Ἀντουερπίας εἰς Ἀμστελόδαμον καὶ Λονδῖνον· οἱ Ἄγγλοι κατεστάθησαν οἱ ἀντίζηλοι τῶν Ὁλλανδῶν, ὡς εἶναι τώρα οἱ Γάλλοι ἀντίζηλοι ἀμφοτέρων. Ὅλα σχεδὸν τὰ ἔθνη ἀγαποῦν νὰ δίδωνται εἰς τὸ ἐμπόριον, καὶ δικαίως· ὅθεν οἱ ἔχοντες αὐτὸ ἤδη εἰς τὰς χεῖρας πρέπει τὰ μέγιστα νὰ φροντίζωσι μὴ τὸ χάσωσιν. Αὐτὸ εἶναι τρυφερὸν φυτὸν, ἀπαιτεῖ δὲ ἥλιον χ' χῶμα καὶ καλοσύνην διὰ νὰ θάλλῃ καὶ ν' ἀκμάζῃ. Δὲν βλαστάνει ὡς ὁ φοίνιξ, ὅστις, ὅσον πλέον εἶναι φορτωμένος χ' καταπιεσμένος, τόσον μᾶλλον ἀνυψοῦται. Ἡ ἐλευθερία εἶναι φίλη αὐτοῦ, ὡς αὐτὸ εἶναι φίλον τῆς ἐλευθερίας. Ἀλλ' ὁ μεγαλήτερος ἐχθρὸς καὶ τῶν δύο εἶναι ἡ ἀκολασία, ἥτις καταπατεῖ πάντα νόμον καὶ πᾶσαν νόμιμον ἐξουσίαν, ἐνθαρρύνει ἀκαταστασίας καὶ θορύβους, προάγει μέθην χ' ἀσέλγειαν, δὲν κυττάζει τίποτε διὰ νὰ κάμῃ τὰ θελήματά της, ἐνεργεῖ πᾶσαν τέχνην ἀθεμίτου κέρδους, καταστρέφει τὴν ἐμπιστοσύνην, καταστρέφει τὸ ἐμπόριον, καὶ θέλει, τέλος, καταστρέψειν καὶ αὐτὴν τὴν ἐλευθερίαν. Οὔτε βασίλεια, οὔτε δημοκρατίαι, οὔτε δημόσιαι συντροφίαι, οὔτε μερικοὶ ἄνθρωποι, δύνανται πολὺν καιρὸν νὰ ἐξακολουθήσωσιν ἐπωφελὲς καὶ ἀκμάζον ἐμπόριον χωρὶς ἀρετὴν, καὶ χωρὶς ὅσα ἡ ἀρετὴ διδάσκει,—σωφροσύνην, φιλοπονίαν, λιτότητα, σεμνότητα, τιμὴν, τάξιν, φιλανθρωπίαν, ἀγάπην, φιλοπατρίαν, καὶ θεοφοβίαν.

ΩΦΕΛΕΙΑΙ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΕΩΣ.

Ἡ μαθησις, μ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἀτέλειαν, δύναται μεγάλως καὶ πολυτρόπως νὰ χρησιμεύσῃ, ἐμπορεῖ δὲ μάλιστα καὶ τὴν θρησκείαν νὰ βοηθήσῃ, ὡς πολλάκις διαστραφεῖσα ἐπολέμησεν αὐτήν· χρησιμεύει πρὸς φανέρωσιν τῆς μεγαλειότητος, καὶ ὑπεράσπισιν τῆς δικαιοσύνης τοῦ Παντοκράτορος· πρὸς ἐξήγησιν τῶν δυσκολιῶν, καὶ κραταίωσιν τῶν ἀποδειξεων τῆς θρησκείας. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ μικρά μας πρόοδος εἰς τὰς ἐπιστήμας εἶναι ἀφ' ἑαυτῆς δεῖγμά τι μελλούσης καταστάσεως, καθότι ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Θεὸς, τὸν ὁποῖον δὲν ἐμποροῦμεν νὰ στοχασθῶμεν ὅτι κάμνει τίποτε εἰς μάτην, μᾶς ἔδωκε δυνάμεις

ἀνωτέρας προφανῶς τῶν ὑποθέσεων τοῦ παρόντος κόσμου. Εἶναι δὲ τοῦτο ἴσως μία αἰτία τοῦ ὅτι εἰς τὴν ζωὴν ταύτην ἔχομεν τόσον ἐκτεταμένας νοητικὰς δυνάμεις. Ἀλλὰ πόσον μικρὸν ἔχομεν δίκαιον νὰ καυχώμεθα εἰς τὰς γνώσεις μας, ἐνῷ μόνον θεωροῦμεν καὶ ἀποροῦμεν εἰς τὰς ἐπιφανείας τῶν πραγμάτων! ὁπότε ὁ βαθυνούστατος φιλόσοφος ἀγνοεῖ τίνι τρόπῳ γεννᾶται εἷς κόκκος σίτου, ἢ διατί πίπτει ὁ λίθος καταγῆς! Ἀλλὰ καὶ ἀσυγκρίτως πλειοτέρας γνώσεις ἂν εἴχαμεν, ἔπρεπε μ' ὅλον τοῦτο νὰ ἐνθυμώμεθα, ὅτι ἡ ἀγαθότης, ὄχι ἡ μάθησις, συνιστᾷ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἡμέρα πλησιάζει, καὶ πλησιάζει ταχέως, ὁπότε θέλει μᾶς εἶσθαι ὠφελιμώτερον ὅτι κατεδαμάσαμεν ἕνα ὑπερήφανον λογισμὸν, παρ' ὅτι ἠριθμήσαμεν τὴν στρατιὰν τοῦ οὐρανοῦ.

Η ΥΠΝΟΒΑΤΙΣ.

Γυνη τις ὡμιλοῦσε παραπολὺ τὴν νύκτα εἰς τὸν ὕπνον της· καὶ, τὸ περιεργότερον, πᾶσαν νύκτα ἐδιηγεῖτο ὅλα τὰ συμβεβηκότα τῆς προτεραίας· ἐξαιρέτως δὲ, πᾶν ὅ,τι αὐτὴ εἶχεν εἰπεῖν εἰς τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας, τὸ ἐπανελάμβανε διακεκριμένως καὶ καθ' ὁποίαν εἶχε λαλήσειν αὐτὸ τάξιν. Γενικῶς ἤρχιζεν ἀμέσως ἀφοῦ ἀπεκοιμᾶτο, καὶ ἐπανελάμβανε τοὺς πρώτους λόγους, ὅσους εἶχεν ὁμιλήσειν τὸ πρωΐ, ἔπειτα δ' ἀνέφερε τὴν λοιπὴν συνομιλίαν τῆς ἡμέρας, μὲ τόνον καὶ τρόπον ἁρμόζοντα εἰς τὰ ἀληθῆ συμβεβηκότα. Οὕτως, ἐὰν εἶχεν ὑψηλοφώνως καλέσειν τινὰ μακρὰν εὑρισκόμενον, ἢ ψιθυρίσειν τὶ, τὸ ὁποῖον δὲν ἐπεθύμει ν' ἀκουσθῇ,—ἐὰν εἶχεν ἢ γελάσειν ἢ τραγῳδήσειν, κάθε τι ἐπανελαμβάνετο καὶ μὲ τὸν προσήκοντα τῆς φωνῆς τόνον, καὶ καθ' ὁποιανδήποτε τάξιν εἶχε πραγματικῶς συμβῆν. Ἐπαναλέγουσα συνδιαλέξεις μετ' ἄλλων, τακτικῶς ἄφινε διαστήματα εἰς τὴν ὁμιλίαν της, ἀνταποκρινόμενα μὲ τὸν καιρὸν, ὅσος ἐχρειάζετο διὰ τὴν ἀπόκρισιν· ἄφινε δὲ καὶ διαστήματα μεταξὺ διαφόρων συνομιλιῶν, βραχύτερα μὲν κατ' ἀλήθειαν, ἀνάλογα ὅμως μὲ τὰ πραγματικῶς μεσολαβήσαντα διαστήματα. Παραδείγματος χάριν, ἐὰν εἶχε περάσειν δύο ὥρας χωρὶς νὰ συνομιλήσῃ μὲ κἀνένα, τὸ διάστημα εἰς τὴν νυκτερινὴν αὐτῆς συνομιλίαν ἦτον ὡς δέκα λεπτά. Τοιουτοτρόπως ἀπαιτοῦσε γενικῶς δύο περίπου ὥρας διὰ νὰ ἀπαγγείλῃ τὰ συμβεβηκότα τῆς ἡμέρας. Ποτὲ σχεδὸν δὲν ἐπανελάμβανέ τι, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀναγνώσειν, ἀλλὰ κἄποτε ἀπήγγελλε ψαλμοὺς, ὡς νὰ τοὺς ἐδίδασκεν εἰς τέκνα, τοὺς ἀπήγγελλε δὲ ὀρθότερον παρ' ὅσον ἠμπόρει ἐξυπνος οὖσα.

Ὑπέκειτο δὲ καὶ εἰς τὰ κοινότερα τῶν ὑπνοβατῶν πάθη, ἐγειρομένη συνεχῶς εἰς τὸν ὕπνον της, καὶ πράττουσα τὰ συνήθη αὐτῆς ἔργα ὄχι μόνον εἰς τὸ μαγειρεῖον, ἀλλὰ καὶ ἔξω τοῦ οἴκου. Μίαν φορὰν ἐξύπνησεν ἐνῷ ἀνέβαινεν εἰς ἵππον πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱπποστασίου, ἄλλοτε δὲ στραγγουλίσασα τὸν πόδα της, ἐνῷ ἔκοπτε χόρτον εἰς λάκκον ἀρκετὰ μακρὰν ἀπὸ τὴν οἰκίαν. Αἱ ἀσχολίαι αὗται εἶχαν σχέσιν τινὰ μὲ τὰς ἡμερινὰς ἐργασίας της, οὖσαι ἢ ἐπανάληψις τῶν ἤδη παρ' αὐτῆς γενομένων, ἢ ἐκτέλεσις ἔργου, τὸ ὁποῖον ἐσκόπευε μὲν, ἀλλὰ δὲν εὐκαίρησε, νὰ τελειώσῃ· καὶ κἄποτε δ' ἐνησχολεῖτο τὴν νύκτα εἰς ὅσα ἐμελέτα νὰ πρωτοκάμῃ ἐνωρὶς τὴν ἐπαύριον.

Δι' ἀρκετὸν χρόνου διάστημα παρετηροῦντο μὲ πολλὴν περιέργειαν καὶ προσπάθειαν αἱ ἰδιότητες αὗται· τέλος δὲ, κατήντησεν ὥστε διὰ τρεῖς ἡμέρας κατὰ συνέχειαν ποσῶς νὰ μὴ συναισθάνεται ἐξωτερικὰ πράγματα, μολονότι καθ' ὅλον τὸν καιρὸν τοῦτον ἐνησχολεῖτο εἰς ὅλα τὰ συνήθη αὐτῆς ἔργα. Ἡ ἀσυναισθησία αὕτη ἤρχισε Κυριακὴν, καὶ διήρκεσεν ἕως τὴν Τετάρτην. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀπήντησεν αὐτὴν ὁ κύριός της ἐπιστρέφουσαν ἀπὸ τὸ ὀρνιθοτροφεῖον μὲ αὐγά τινα εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὴν ἐγείρῃ φωνάζων δυνατὰ μέσα εἰς τὸ αὐτίον της. Ἀφοῦ ἔπραξεν οὕτω, ἠγέρθη ἐκείνη ὡς ἀπὸ ὕπνον, καὶ τὸν ὡμίλησε συνετῶς, ἀλλὰ δὲν ἤξευρε τίνι τρόπῳ εὑρέθησαν εἰς τὰς χεῖράς της τὰ αὐγά, καὶ μόλις ἠμπόρει νὰ καταπεισθῇ ὅτι δὲν ἦτο Κυριακή. Εἰς μίαν ὥραν μετέπεσεν εἰς τὴν προτέραν ἀσυναισθησίαν, καὶ ἠγέρθη πάλιν ταυτοτρόπως· ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ἀκόμη δοκιμὰς, δὲν ἴσχυσε πλέον οὐδὲ τὸ μέσον τοῦτο· ὅθεν ἐστάλθη πρὸς τοὺς γονεῖς της, καὶ παρῆλθον ἑβδομάδες τινὲς, ἑωσοῦ τέλεια ν' ἀναλάβῃ· μετὰ ταῦτα ἦσαν ὀλιγώτερον σημαντικαὶ αἱ πρότεραι αὐτῆς ἰδιότητες, καὶ βαθμηδὸν ἔπαυσαν ἐξ ὁλοκλήρου.

ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ.

Ο σκοπος, τὸν ὁποῖον ἔβαλεν ὁ μέγας Βάκων, ἦτο νὰ πληθύνῃ μὲν τὰς εὐχαριστήσεις, νὰ μετριάσῃ δὲ τὰς κακοπαθείας τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἀρχαία φιλοσοφία δὲν κατεδέχετο νὰ χρησιμεύῃ, ἠρκεῖτο δὲ νὰ μένῃ στάσιμος. Κατεγίνετο εἰς θεωρίας περὶ τελειότητος ἠθικῆς τόσον ὑψηλὰς, ὥστε ἦτον ἀδύνατον νὰ βαλθῶσι ποτὲ εἰς πρᾶξιν· ἐζητοῦσε νὰ λύῃ αἰνίγματα ἄλυτα, κ' ἐπρότρεπεν εἰς διαθέσεις πνεύματος ὑπερανθρωπίνους. Δὲν συγκατέβαινε ποτὲ νὰ συνεισφέρῃ πρὸς

ἄνεσιν καὶ ἀνάπαυσιν τῶν ἀνθρώπων. Ὅλαι τῆς φιλοσοφίας αἱ σχολαὶ ἐθεώρουν τὸ ἔργον τοῦτο ὡς ὑπερβολῆ ταπεινὸν, ὡς ἐξαχρειόνοντινὲς δὲ καὶ τὸ ἐμέμφοντο ὡς κακόηθες. Ἐπίσημός τις συγγραφεὺς, ὁ Ποσειδώνιος, ἀκμάσας ἐπὶ Κικέρωνος καὶ Καίσαρος, συνηρίθμησε ποτὲ μετὰ τῶν μικροτέρων ἀγαθῶν, ὅσα ἡ ἀνθρωπότης ἐχρεωστοῦσεν εἰς τὴν φιλοσοφίαν, καὶ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς μεθόδου τοῦ κατασκευάζειν τὴν καμάραν, καὶ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς χρήσεως τῶν μετάλλων. Τὸ ἐγκώμιον τοῦτο ἐθεωρήθη ὡς ὕβρις, κ' ἔγιναν εἰς αὐτὸ αἱ ἀνήκουσαι ἀπαντήσεις. Ὁ Σένεκας ἀποποιεῖται σφοδρῶς τὰς ὀνειδιστικὰς ταύτας τιμάς. Κατ' αὐτὸν, ποσῶς δὲν μέλει τὴν φιλοσοφίαν ἐὰν οἱ ἄνθρωποι διδάσκωνται ἢ ὄχι πῶς ν' ἀνεγείρωσι καμαρωτὰς στέγας ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν. "Ὁ ἀληθὴς φιλόσοφος ἀδιαφορεῖ καὶ ἀπὸ στέγην καμαρωτὴν, καὶ ἀπὸ στέγην ἄλλην ὁποιανδήποτε. Ἡ φιλοσοφία ποσῶς δὲν διδάσκει τὰς χρήσεις τῶν μετάλλων. Αὕτη μᾶς διδάσκει νὰ ζῶμεν ἀνεξάρτητοι ἀπὸ πᾶσαν ὑλικὴν οὐσίαν, ἀπὸ πᾶσαν μηχανικὴν ἐπινόησιν.' Προσπαθεῖ ν' ἀθωώσῃ τὸν Δημόκριτον ἀπὸ τὴν αἰσχρὰν κατηγορίαν ὅτι αὐτὸς ἔκαμε τὴν πρώτην καμάραν, καὶ τὸν Ἀνάχαρσιν ἀπὸ τὸ ἔγκλημα ὅτι ἐπενόησε τὸν κεραμεικὸν τροχόν! Ἔργον εἶχαν οἱ φιλόσοφοι οὗτοι νὰ ῥητορεύωσιν εἰς ἔπαινον τῆς πτωχείας, ἐνῷ ἐτόκιζαν ἑκατομμύρια δραχμῶν,—νὰ μελετῶσιν ἐπιγράμματα σοφιστικὰ ἐναντίον πολυτελείας καὶ τρυφῆς μέσα εἰς κήπους, τοὺς ὁποίους καὶ κυρίαρχοι ἐφθόνουν,—νὰ φλυαρῶσιν ὑπὲρ ἐλευθερίας, ἐνῷ ἐκολάκευαν ὑπεροπτικόν τινα χ' σπαταλῶντα τυράννου ἀπελεύθερον,—νὰ ἐγκωμιάζωσι τὰ θεῖα κάλλη τῆς ἀρετῆς μὲ τὸν αὐτὸν κάλαμον, ὅστις πρὸ μικροῦ εἶχε γράψειν υἱοῦ μητροκτόνου ἀπολογίαν.

Ἀπὸ τὰ λόγια τῆς φιλοσοφίας ταύτης,—φιλοσοφίας, ἥτις χαμερπῶς ἐσεμνύνετο εἰς τὴν ἰδίαν της ἀνωφέλειαν,—ἀσμένως στρέφομεν εἰς τὰ μαθήματα τοῦ μεγάλου Ἄγγλου διδασκάλου. Ἡ φιλοσοφία, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἐδίδαξεν, ἦτον οὐσιωδῶς νέα. Σκοπὸν εἶχε τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος,—ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων ἐνόησαν πάντοτε, καὶ πάντοτε θέλουν ἐννοεῖν τὴν λέξιν καλόν. Ὁ σκοπὸς τῆς Πλατωνικῆς φιλοσοφίας ἦτο νὰ ὑψώσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς θεόν· ὁ δὲ τῆς Βακωνικῆς νὰ προβλέψῃ τοῦ ἀνθρώπου ὅσα χρειάζεται ἐνῷ διαμένει ἄνθρωπος. Ὁ Πλατωνικὸς φιλόσοφος ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ μᾶς ἀναβιβάσῃ μακρὰν ὑπὲρ δημώδεις χρείας· ἀλλ' ὁ Βακωνικὸς σκοπὸν εἶχε τὴν ἀναπλήρωσιν τῶν δημωδῶν τούτων χρειῶν. Ὁ πρῶτος σκοπὸς ἦτον εὐγενής, ἀλλ' ὁ δεύτερος ἦτον ἐφικτός. Ἐρώτησε τὸν ὀπαδὸν τοῦ Βάκωνος, τί κατώρθωσε διὰ τοὺς ἀνθρώπους ἡ νέα φιλοσοφία, ὡς ὠνομάζετο ἐπὶ Καρόλου δευτέρου, καὶ σοῦ ἔχει ἑτοίμην τὴν ἀπόκρισιν. Ἐμάκρυνε τὴν ζωήν· ἐλάφρυνε τὰς ὀδύνας· ἔσβυσεν ἀσθενείας· ηὔξησε τὴν καρποφορίαν τῆς γῆς· ἔδωκεν ἀσφαλείας νέας εἰς τὸν ναύτην· ἐχορήγησεν ὅπλα νέα εἰς τὸν πολεμιστήν· κατεσκεύασε γεφύρας σχήματος ἀγνώστου εἰς τοὺς προπάτορά μας· ἀβλαβῶς κατεβίβασε τὸν κεραυνὸν ἐξ οὐρανοῦ εἰς γῆν· ἐφώτισε τὴν νύκτα μὲ τῆς ἡμέρας τὴν λαμπρότητα· ἐξέτεινε τὰ ὅρια τῆς ἀνθρωπίνου ὁράσεως· ἐπολυπλασίασε τὴν ἰσχὺν τῶν ἀνθρωπίνων μυώνων· ἐτάχυνε τὴν κίνησιν· ἐξωδένωσε τὰ διαστήματα· εὐκόλυνε τὴν συγκοινωνίαν, τὴν ἀνταπόκρισιν, πᾶσαν φιλικὴν περιποίησιν, παντὸς ἔργου ἐκτέλεσιν· ἐδυνάμωσε τὸν ἄνθρωπον νὰ καταβαίνῃ εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης, νὰ ἀναβαίνῃ εἰς τὸν ἀέρα, ἀσφαλῶς νὰ διαπερνᾷ εἰς τὰ βλαβερὰ τῆς γῆς ἐνδόμυχα, νὰ διέρχεται τὴν στερεὰν ἐπὶ ἁμαξῶν, αἵτινες γυρίζων χωρὶς ἵππους, καὶ τὴν θάλασσαν ἐπὶ καραβίων, τὰ ὁποῖα πλέουν κατὰ πρόσωπον τοῦ ἀνέμου. Ταῦτα δὲν εἶναι παρὰ μέρος τῶν καρπῶν, ἢ μᾶλλον τῶν ἀπαρχῶν αὐτῆς· καθότι αὕτη ἡ φιλοσοφία οὐδέποτε στέκει, οὐδέποτε φθάνει τὸν σκοπὸν αὐτῆς, οὐδέποτε εἶναι τελεία. Νόμον ἔχει τὴν πρόοδον. Τὸ χθὲς ἀόρατον σημεῖον εἶναι σήμερον τέρμα της, καὶ θέλει αὔριον εἶσθαι ἀφετηρία της.

ΑΝΘΗ.

Ὅτδε Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων·' καὶ ὁ Σολομὼν μ' ὅλην αὐτοῦ τὴν σοφίαν δὲν ἐδίδαξε ποτὲ μαθήματα πλέον σωτηριώδη τῶν ὅσα παραδίδουν οἱ σιωπηλοὶ οὗτοι νουθετηταὶ εἰς τοὺς σκεπτικοὺς καὶ νοήμονας. ' Ἀπὸ δύο βίβλους,' λέγει τις, ' συνάγω τὴν θεολογίαν μου· ἀπὸ τὴν βίβλον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπὸ τὴν βίβλον τῆς δούλης αὐτοῦ Φύσεως,—τὸ παγκόσμιον χ' δημόσιον χειρόγραφον, τὸ ἐνώπιον ὅλων ἀνεῳγμένον. Ὅσοι ἴδεποτε ἴδαν αὐτὸν εἰς τὴν μίαν, τὸν ἀνεκάλυψαν εἰς τὴν ἄλλην. Αὕτη ἦτον ἡ Γραφὴ καὶ Θεολογία τῶν Ἐθνικῶν· μᾶλλον δ' ἐθαύμαζαν οὗτοι βλέποντες τὴν φυσικὴν τοῦ ἡλίου κίνησιν παρὰ οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραὴλ ἰδόντες τὴν ὑπὲρ φύσιν αὐτοῦ στάσιν· τὰ συνήθη ἀποτελέσματα τῆς φύσεως ἐκείνου πλέον τὴν ἔκπληξιν αὐτῶν παρ' ὅλα τῶν προφητῶν χ' ἀποστόλων τὰ θαύματα. Βέβαια οἱ Ἐθνικοὶ ἐγνώριζαν καλήτερα πῶς νὰ συνάπτωσι καὶ νὰ ἀναγινώσκωσι τὰ μυστικὰ ταῦτα γράμματα παρ' ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ, οἵτινες ῥίπτομεν βλέμμα πλέον ἀμελὲς, καὶ δὲν καταδεχόμεθα νὰ πιπιλίζωμεν θεολογίαν ἀπὸ τὰ λουλούδια καὶ ἄνθη τῆς φύσεως.

ΘΕΡΜΟΤΗΣ—ΨΥΧΟΣ—ΚΛΙΜΑ—ΑΗΡ.

Της φύσεως αἱ γνωσταὶ δυνάμεις εἶναι δύο πρώτισται, ἡ ἕλξις χ' ἡ ἀπόκρουσις. Ἡ πρώτη εἶναι τὸ αἴτιον τῆς βαρύτητος· μ' ἄλλα λόγια, διὰ τῆς ἕλξεως, ἥτις ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ ὄγκου τῆς γῆς καὶ ὅλων τῶν πλησίον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς σωμάτων, ῥέπουν ἅπαντα φύσει πρὸς τὰ κάτω, πίπτουν ἅπαντα φύσει καταγῆς, κτλ. Ἡ δευτέρα δύναμις εἶναι τὸ αἴτιον τῆς ἐλαστικότητος· αὕτη δὲ, ἀντενεργοῦσα εἰς τὰ τῆς ἕλξεως ἀποτελέσματα, ἐμποδίζει τὴν ὕλην τοῦ σύμπαντος ἀπὸ τὸ νὰ γένῃ στερεὰ μάζα.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευαν, καὶ δοξάζεται ἀκόμη τὴν σήμερον ὑπὸ τοῦ πλήθους, ὅτι ὑπάρχουν τέσσαρα μόνον χωριστὰ εἴδη πρωτοτύπου ἢ στοιχειώδους ὕλης, τουτέστι, πῦρ, ἀὴρ, ὕδωρ, χ' γῆ. Ἡ νεωτέρα ὅμως ἐπιστήμη ἀνεκάλυψεν, ὅτι ταῦτα δὲν πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς στοιχεῖα, ἢ προκαταρκτικαὶ οὐσίαι· ἐνῷ, ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους, ηὔξησε τὰς στοιχειώδεις ἀρχὰς εἰς πεντήκοντα δύο. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀρκεῖ διὰ τὸν παρόντα σκοπόν μας ἡ κοινὴ διαίρεσις, θέλομεν ἀκολουθήσειν αὐτήν.

Τὸ πῦρ, ἡ θερμότης, ἢ τὸ θερμογόνον, εἶναι ἡ μόνη ἀείποτε ἐλαστικὴ οὐσία εἰς τὴν φύσιν. Ὅταν διαπερνᾷ τοὺς πόρους ὁποιουδήποτε σώματος, πάντοτε ἐκτείνει αὐτό. Μοχλίον σιδήρου μακρύνεται θερμαινόμενον, μέταλλα χ' ἄλλαι οὐσίαι διαλύονται ὑπὸ τῆς θερμότητος, τὸ δὲ νερὸν ἐξατμίζεται. Ὑπάρχει λοιπὸν μεγίστη αἰτία διὰ νὰ πιστεύωμεν, ὅτι πᾶσα ῥευστότης εἶναι θερμότητος ἀποτέλεσμα. Ἡ φυσικὴ τοῦ ὕδατος κατάστασις εἶναι πάγος· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἀὴρ, ἂν ἦτο τρόπος νὰ παραχθῇ ἀρκετὸς βαθμὸς ψύχους, πιθανὸν νὰ κατεφέρετο εἰς στερεὰν μάζαν.

Καθὼς πᾶσα ῥευστότης προέρχεται ἀπὸ τὴν θερμότητα, οὕτω πολὺ μεγαλήτερος βαθμὸς θερμότητος ἀπαιτεῖται διὰ νὰ κρατῇ μίαν οὐσίαν εἰς ῥευστὴν κατάστασιν παρὰ μίαν ἄλλην. Ὁ σίδηρος, παραδείγματος χάριν, ἀπαιτεῖ πλειοτέραν θερμότητα διὰ νὰ μένῃ λυτὸς παρὰ ὁ χρυσός· ὁ δὲ χρυσὸς πολὺ περισσοτέραν παρὰ ὁ κασσίτερος· ἀλλὰ πολὺ ὀλιγωτέρα ἀρκεῖ ὥστε νὰ ἔχῃ τὸν κηρὸν διαλελυμένον, πολὺ ὀλιγωτέρα τὸ ὕδωρ, πολὺ ὀλιγωτέρα τὸν ὑδράργυρον,—ἐπειδὴ τὸ μέταλλον αὐτὸ πηγνύεται εἰς 87 μοίρας ὑποκάτω τοῦ σημείου, εἰς τὸ ὁποῖον παγόνει τὸ νερόν· καὶ, τελευταῖον, παραπολὺ ὀλιγωτέρα τὸ οἰνόπνευμα· ὅθεν τὸ οἰνόπνευμα ἤθελεν εἶσθαι τὸ ῥευστότατον ὅλων τῶν σωμάτων, ἂν ὁ ἀὴρ δὲν ἦτον ἀκόμη ῥευστότερος. Αὕτη δὲ ἡ ῥευστότης, ἡ μεγαλητέρα εἰς τὸν ἀέρα παρ' εἰς ὁποιανδήποτε ἄλλην οὐσίαν, τί τάχα ἐμφανίζει; Οὐδὲν ἄλλο παρὰ ἐλάχιστον βαθμὸν προσκολλήσεως μεταξὺ τῶν συστατικῶν αὐτοῦ μορίων, τὰ ὁποῖα ἐμποροῦμεν νὰ ὑποθέσωμεν τοιούτου σχήματος, ὥστε νὰ ἐγγίζωσιν ἄλληλα μόνον εἰς ἓν σημεῖον. Ὁ μεγαλήτερος ὅμως ἢ μικρότερος βαθμὸς ῥευστότητος δὲν ἐμφανίζει, ὅτι τὰ μόρια τοῦ ῥευστοῦ εἶναι μᾶλλον ἢ ἧττον βαρέα, ἀλλὰ μόνον ὅτι ἡ προσκόλλησις αὐτῶν εἶναι τόσον ὀλιγωτέρα, ἡ ἕνωσις αὐτῶν τόσον ὀλιγώτερον σφιγκτὴ, καὶ ὁ χωρισμὸς αὐτῶν τόσον εὐκολώτερος. Ἐὰν χρειάζωνται χίλιοι βαθμοὶ θερμότητος νὰ φυλάττωσι τὸ νερὸν εἰς ῥευστὴν κατάστασιν, ἴσως δὲν ἤθελε χρειασθῆν παρὰ ἕνας νὰ διατηρῇ τὴν ῥευστότητα τοῦ ἀέρος.

Ἀμφίβολον μένει ἀκόμη, ἐὰν τὸ φῶς σύγκειται ἀπὸ τὴν αὐτὴν ὕλην ὡς τὸ στοιχειῶδες πῦρ. Ἡ μεγάλη πηγὴ τοῦ φωτὸς εἶναι ὁ ἥλιος, ὅθεν τοξεύεται εἰς τὴν γῆν κατὰ τὸ διάστημα ὀκτὼ περίπου λεπτῶν· ἐπειδὴ δὲ ὁ ἥλιος λογαριάζεται ν' ἀπέχῃ ἐννενήκοντα πέντε ἑκατομμύρια μιλίων, τὸ φῶς πρέπει ἀκολούθως νὰ ὁδεύῃ πρὸς διακοσίας περίπου χιλιάδας μιλίων κατὰ πᾶν δεύτερον λεπτόν.

Ἐμπορεῖ δὲ τὸ φῶς ν' ἀντανακλᾶται ὡς καὶ νὰ τοξεύεται. Τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον δεχόμεθα ἐκ τῆς σελήνης, ἀντανακλᾶται μόνον ὡς ἀπὸ κάτοπτρον. Τὸ τοῦ ἡλίου φῶς εἶναι τριακοσίας χιλιάδας φορὰς δυνατώτερον παρὰ τὸ τῆς σελήνης.

Ὁ ἀὴρ, τὸν ὁποῖον ἀναπνέομεν, συνίσταται ἀπὸ 21 μέρη ὀξυγόνου εἰς 79 νιτρογόνου, μεμιγμένα μ' ἀτμὸν καὶ μὲ μικρὰς ποσότητας ἄλλων ἀέρων.

Ὅτι ἡ θερμότης καθιστάνει ἐπιβλαβῆ τὸν ἀέρα εἶναι πασίγνωστον. Αἱ ὑπὸ τὸν ἰσημερινὸν διακεκαυμέναι χῶραι εἶναι πάντοτε νοσώδεις. Εἰς Σενεγαλίαν τῆς Ἀφρικῆς, οἱ ἐντόπιοι στοχάζονται ὡς προβεβηκότας τοὺς τεσσαρακονταετεῖς, ἀποθνήσκουν δὲ ἀπὸ γῆρας πεντηκονταετεῖς. Εἰς τὴν Καρθάγεναν τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, ὅπου ἐξακολουθεῖ ἀδιάκοπος ἡ καῦσις τῆς πλέον ζεστῆς ἡμέρας, τὴν ὁποίαν ἐγνώρισε ποτὲ ἡ Εὐρώπη,—ὅπου, τὸν καιρὸν τοῦ χειμῶνος, συνενοῦνται αἱ φοβεραὶ αὗται θέρμαι μ' ἀδιαλείπτους βροντὰς, βροχὰς, καὶ ἀνεμοζάλας,—αἱ χλωμομέλανοι τῶν κατοίκων ὄψεις ἤθελαν βάλειν τινὰ εἰς ὑποψίαν, ὅτι ἀνελάμβαναν ἀπὸ κακόηθές τι νόσημα. Τὰ αὐτὰ αἴτια ἐπενεργοῦν καὶ εἰς τὰς ἕξεις τῶν κατοίκων, εἰς τρόπον ὥστε καθιστάνουν χαῦνα καὶ ἐκνευρισμένα ὅλα τὰ κινήματά των· βλάπτεται δὲ καὶ ἡ ὁμιλία, γινομένη βραδεῖα καὶ μαλακὴ, καὶ οἱ λόγοι ὡς ἐπιτοπλεῖ-

στον διακεκομμένοι. Περιηγηταὶ ἀπὸ τὴν Εὐρώπην φυλάττουν τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ χρῶμά των διὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας μῆνας, ἀλλὰ μετέπειτα τόσον ἐκπίπτουν εἰς ἀμφότερα, ὥστε δὲν ἐμποροῦν πλέον νὰ διακριθῶσιν ἀπὸ τοὺς ἐντοπίους. Ἐνταῦθα ὅμως σύρουν ἐνίοτε οἱ κάτοικοι τὴν ἀσθενῆ ταύτην καὶ ἄθυμον ὕπαρξιν ἕως εἰς τοὺς ὀγδοήκοντα. Γενικῶς δὲ πάσχουν οἱ νέοι περισσότερον ἀπὸ τοῦ κλίματος τὴν θερμότητα, ἥτις φείδεται τοὺς πλέον ἡλικιωμένους· ἀλλ' ὅλοι, φθάνοντες εἰς τὰ παράλια, ὑπόκεινται εἰς τὴν αὐτὴν σειρὰν ὀλεθρίων ἀσθενειῶν. Ὅτε οἱ Ἄγγλοι ἐξεστράτευσαν εἰς τὴν Καρθάγεναν, ὑπὲρ τὰ τρία τέταρτα τοῦ στρατοῦ ἠφανίσθησαν ὑπὸ τοῦ κλίματος, ὅσοι δ' ἐπέστρεψαν ἀπὸ τὴν θανάσιμον αὐτὴν ὑπηρεσίαν, ἔμειναν ἐπὶ ζωῆς στερημένοι τῆς προτέρας εὐρωστίας των. Ἀπὸ τοὺς στρατεύσαντας εἰς τὴν Αὐάνναν, οὐδὲ τὸ ἓν πέμπτον ἐπέζησε νὰ χαρῇ τὴν νίκην· τὸ κλίμα εἶναι πολέμιος, τὸν ὁποῖον οὔτε ἥρωες δὲν νικοῦν.

Αἱ νόσοι, αἱ προερχόμεναι ἐκ τῶν κλιμάτων αὐτῶν εἶναι πολλαί· ἡ καλουμένη, παραδείγματος χάριν, Chapotonadas, ἐπαίρνει πλῆθος λαοῦ, καὶ ὀλιγοστεύει παραπολὺ τὰ πληρώματα τῶν Εὐρωπαϊκῶν πλοίων, ὅσα ἡ φιλοκέρδεια ἕλκει πρὸς τὰς χώρας ἐκείνας. Γνωρίζεται δὲ ὀλιγώτατον ἡ φύσις τῆς νόσου ταύτης, ἄλλοτε μὲν ὑπὸ ψύχους, ἄλλοτε δὲ ὑπὸ ἀπεψίας προξενουμένη. Γενικῶς σφάζει τὸν ἄνθρωπον εἰς τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας· ὅταν πιάσῃ τινά, ἐπιφέρει τὸν λεγόμενον μέλανα ἐμετὸν, μετὰ τὸν ὁποῖον οὐδεὶς ἀναλαμβάνει.

Ἄλλου εἴδους ἀῤῥωστίαι ἐπικρατοῦν εἰς κλίματα, ὅπου ὁ ἀὴρ συμπυκνοῦται ὑπὸ τοῦ ψύχους. Εἰς τοιαῦτα μέρη πλεονάζουν αἱ νόσοι, αἱ προερχόμεναι ἀπὸ ἐμποδισμένην ἀναπνοὴν,—ἐξανθήματα, ἕλκη, ῥομακάκη (σκορβοῦτον), ᾗ μυσαρά τις λέπρα, ἥτις καλύπτει τὸ σῶμα μὲ ψώραν τινὰ καὶ μὲ πληγάς. Εἶναι δὲ καὶ κολλητικὰ τὰ τοιαῦτα νοσήματα, καὶ ὄχι μόνον ἐξορίζουν τὸν πάσχοντα ἐκ τῆς κοινωνίας, ἀλλὰ γενικῶς συνοδεύουν αὐτὸν ἕως εἰς τὸν τάφον. Οἱ ἄνδρες τῶν κλιμάτων τούτων σπανίως γίνονται πεντηκονταετεῖς, ἀλλ' αἱ γυναῖκες, αἵτινες διάγουν βίον ὀλιγώτερον ἐπίπονον, ζοῦν περισσότερον.

Ἕν τι μᾶς διδάσκουν τὰ αἰσθητήριά μας, δηλαδὴ, ὅτι, ἂν ᾗ ὁ ἀὴρ ἦναι παραπολὺ λεπτὸς διὰ τὴν ὅρασίν μας, εἶναι ὅμως προδηλότατος εἰς τὴν ἁφήν. Ἂν καὶ δὲν βλέπωμεν τὸν ἀέρα τὸν περιεχόμενον εἰς μίαν φούσκαν, εὐκόλως ὅμως αἰσθανόμεθα τὴν ἀντίστασιν αὐτοῦ· καὶ μολονότι ὁ ἀνεμοστρόβιλος εἶναι ἀχρώματος, γνωρίζομεν ὅτι δὲν τοῦ λείπει δύναμις. Ἴσην πεῖραν ἔχομεν τῆς ἐλαστικότητος τοῦ ἀέρος· φούσκα, γεμάτη ἀπὸ ἀέρα, ὅταν πιεσθῇ, ἐπιστρέφει πάλιν, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς πιέσεως.

Τοσαῦτα μὲν μᾶς διδάσκει ἡ ἐλαχίστη πεῖρα· ἐκτείνοντες δ' αὐτὴν ὀλίγον περαιτέρω, μανθάνομεν ὅτι ὁ ἀὴρ εἶναι καὶ βαρύς· ἐὰν κενώσωμεν σκεῦος ὑάλινον ἀπὸ τὸν εἰς αὐτὸ περιεχόμενον ἀέρα, καὶ ζυγιάσωμεν αὐτὸ, θέλομεν τὸ εὑρεῖν ἐλαφρότερον παρ' ὅσον ἐβάρει, ὅτε ἀκόμη περιεῖχε τὸν ἀέρα. Λογαριάζοντες δὲ τὸ ἀνώτερον βάρος τοῦ γεμάτου σκεύους, εὑρίσκομεν ὅτι ἕνας κυβικὸς ποῦς ἀέρος ζυγιάζει 527 σιτάρια, ἐνῷ ἡ αὐτὴ ποσότης ὑδρογόνου ἀερίου δὲν ζυγιάζει ὑπὲρ τὰ 40 σιτάρια. Τοῦτο διασαφηνίζεν κάλλιστα αἱ ἀεροβατικαὶ σφαῖραι, τῶν ὁποίων ἡ ἀνάβασις εἶναι τὴν σήμερον πάγκοινος εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἡ ἀεροβατικὴ σφαῖρα ἀναβαίνει, ἐπειδὴ τὸ ἀέριον, μὲ τὸ ὁποῖον γεμίζεται, εἶν' ἐλαφρότερον τῆς ποσότητος τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, ἥτις ἤθελε πληρώσειν τὸ αὐτὸ διάστημα, ὁποῖον ἡ ἀεροβατικὴ σφαῖρα· καὶ ἀκολούθως τὸ βάρος, τὸ ὁποῖον ἐμπορεῖ νὰ σηκώσῃ, εἶναι κατ' ἀναλογίαν τῆς πραγματικῆς διαφορᾶς μεταξὺ τῆς βαρύτητος τοῦ ὑδρογόνου ἀερίου ᾗ τῆς βαρύτητος τοῦ κοινοῦ ἀέρος. Ὅταν δὲ χρειάζεται νὰ καταβῇ ἡ ἀεροβατικὴ σφαῖρα, ἐκβάλλεται ὀλίγον ἀπὸ τὸ ἀέριον ἐξ αὐτῆς διά τινος θυριδίου, καθὼς νερὸν ἐκβάλλεται ἀπὸ κάδον. Τὸ ἀέριον, τὸ μένον εἰς τὴν ἀεροβατικὴν σφαῖραν, εἶναι μὲν ἀκόμη ἐλαφρότερον τοῦ ἀέρος, μέτρον πρὸς μέτρον· ἀλλὰ χαλᾶται ἡ ἀναλογία μεταξὺ τοῦ ἀρχῆθεν περιεχομένου εἰς τὴν σφαῖραν ἀερίου καὶ τοῦ βάρους τοῦ ὑπ' αὐτῆς φερομένου· ἡ σφαῖρα μετὰ τοῦ φορτίου της γίνεται βαρυτέρα τοῦ ἀέρος, τὸν ὁποῖον ἀντικαθιστᾷ, καὶ, ἀκολούθως, καταβαίνει.

Μανθάνομεν λοιπὸν, ὅτι ἡ γῆ καὶ ὅλα τὰ ἐπ' αὐτῆς εἶναι πανταχοῦ σκεπασμένα μὲ ῥευστὸν, τὸ ὁποῖον, ἀναβαῖνον ὑψηλότατα ὑπὲρ κεφαλῆς ἡμῶν, πρέπει νὰ ἦναι ἀναλόγως βαρύ. Καθὼς, παραδείγματος χάριν, εἰς τὴν θάλασσαν, ὁ εἰς δέκα πηχῶν βάθος σηκόνει βάρος ὕδατος μεγαλήτερον παρ' ὁ εἰς βάθος πέντε μόνον πηχῶν, παρόμοια ὁ εἰς τὸν πάτον κοιλάδος διατρίβων ἔχει μεγαλήτερον βάρος ἀέρος ἐπάνωθεν αὐτοῦ παρ' ὁ ἐπὶ κορυφῆς βουνοῦ.

Ἐὰν μὲ κάνένα τρόπον ἀφαιρέσωμεν τὴν θλίψιν τοῦ ἀέρος ἀπὸ μέρος ὁποιονδήποτε τῶν σωμάτων μας, ταχέως αἰσθανόμεθα τὸ βάρος αὐτοῦ εἰς τὰ λοιπὰ μέρη. Οὕτω, ἐὰν βάλωμεν τὴν χεῖρα ἐπάνω εἰς τὸ στόμιον σκεύους ὅθεν ἐξήχθη ὁ ἀὴρ, ἑλκύεται δυνατὰ πρὸς τὰ ἔσω· τοῦτο δὲν προέρχεται εἰμὴ ἀπὸ τὸν ἀέρα ἐπὶ τοῦ ὄπισθεν τῆς χειρὸς, ὁ ὁποῖος ὠθεῖ αὐτὴν εἰς τὸ ὑποκάτω κενὸν διάστημα.

Ὡς δὲ διὰ τοῦ πειράματος τούτου μανθάνομεν ὅτι ὁ ἀὴρ πιέζει μὲ πολὺ βάρος πᾶν ὅ,τι εὑρίσκεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, οὕτω δι' ἄλλων πειραμάτων γνωρίζομεν τὸ ἀκριβὲς βάρος μὲ τὸ ὁποῖον πιέζει. Πρῶτον, ἐὰν ἐξαντληθῇ ὁ εἰς σκεῦός τι ἀὴρ, καὶ τεθῇ τὸ σκεῦος μὲ τὸ στόμιον αὐτοῦ κάτω μέσα εἰς τὸ νερὸν, τὸ νερὸν θέλει ἀναβῆν εἰς τὸ κενὸν διάστημα, καὶ γεμίσειν τὸ ἀνεστραμμένον ποτήριον—διότι ὁ ἐξωτερικὸς ἀὴρ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην σπρώχνει τὸ ὕδωρ ἐπάνω ὅπου δὲν ὑπάρχει βάρος ν' ἀντισταθῇ, ἀπαράλλακτα καθὼς ἓν μέρος τοῦ στρώματος πιεζόμενον κάμνει νὰ σηκόνωνται τἄλλα μέρη, ὅσα δὲν ἔχουν βάρος ἐφ' ἑαυτῶν. Εἰς τὴν περίςασιν ταύτην, ὡς εἴπαμεν, τὸ ὕδωρ, πιεζόμενον ἔξωθεν, ἀναβαίνει μέσα εἰς τὸ ποτήριον, καὶ ἤθελεν ἐξακολουθεῖν νὰ ἀναβαίνῃ εἰς ὕψος τριάκοντα δύο ποδῶν, ἤτοι ὀλίγον ἐπέκεινα δεκατεσσάρων πηχῶν. Μανθάνομεν ἐκ τούτου, ὅτι τὸ βάρος τοῦ ἀέρος, τοῦ καταπιέζοντος τὸ ὕδωρ, εἶναι ἴσον μὲ στήλην ὕδατος δεκατέσσαρας πήχεις ὑψηλὴν, καθότι τοσαύτην στήλην ἐμπορεῖ νὰ σηκώσῃ, καὶ ὄχι περισσότερον. Μ' ἄλλα λόγια, ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς εἶναι πανταχοῦ κεκαλυμμένη μὲ βάρος ἀέρος, ἰσοδύναμον μὲ σκέπασμα ἐξ ὕδατος δεκατέσσαρας πήχεις βαθὺ, ἢ μὲ βάρος εἰκοσιεννέα ἡμίσυ δακτύλων * ὑδραργύρου, τὸ ὁποῖον εἶναι ἰσοβαρὲς μὲ τὸ πρῶτον.

Λογαριάζοντες εὑρίσκομεν, ὅτι διὰ νὰ ὑψωθῇ νερὸν τριάκοντα δύο πόδας ἀπαιτεῖται βάρος δεκαπέντε λιτρῶν ἐφ' ἑκάστου τετραγωνικοῦ δακτύλου. Ὅοστις δὲ ἀγαπᾷ ὑπολογισμοὺς, ἔχει μόνον νὰ λογαριάσῃ πόσοι τετραγωνικοὶ δάκτυλοι περιέχονται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἑνὸς κοινοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, καὶ πολυπλασιάζων τοὺς τετραγωνικοὺς δακτύλους μὲ δεκαπέντε,—τὸν ἀριθμὸν τῶν λιτρῶν, ὅσας βαστάζει πᾶς δάκτυλος,—θέλει ἐκπλαγῆν εἰς τὸ βάρος τὸ ὁποῖον σηκόνει. Ἐλογαριάσθη ὅτι ἡ κοινὴ θλίψις τοῦ ἀέρος ἐπὶ ἑνὸς ἀνθρώπου συμποσοῦται εἰς σχεδὸν τεσσαράκοντα χιλιάδας Ἀγγλικὰς λίτρας, ἤτοι ὑπὲρ τὰς δεκατέσσαρας χιλιάδας ὀκάδων!

Ἡ ἐλαστικότης τοῦ ἀέρος εἶναι μία τῶν πλέον ἐκπληκτικῶν αὐτοῦ ἰδιοτήτων· φαίνεται πάντῃ ἀπεριόριστος. Ἀέρος σῶμα, δυνάμενον νὰ χωρέσῃ εἰς καρυόφλοιον, ἐμπορεῖ ν' ἀραιωθῇ διὰ τῆς θερμότητος, ὥςε νὰ πληρώσῃ σφαῖραν ἀγνώστων διαστάσεων. Ἐκ τοῦ ἐναντίου, ὁ εἰς οἶκον περιεχόμενος ἀὴρ ἐμπορεῖ νὰ πιεσθῇ εἰς κοιλότητα ὄχι μεγαλητέραν παρὰ τ' ὀμμάτιον βελόνης. Εἰς βραχυλογίαν, δὲν ἐμπορεῖ τις νὰ βάλῃ ὅρια εἰς τὴν σύνθλιψιν ἢ ἔκτασιν αὐτοῦ· τοὐλάχιστον, ἡ πεῖρα μέχρι τοῦ νῦν οὐδὲν ἴσχυσε νὰ προσδιορίσῃ. Εἰς πᾶσαν θέσιν ὁ ἀὴρ διατηρεῖ τὴν ἐλαστικότητά του, καὶ ὅσον στενώτερον συνθλίβεται, τόσον ἰσχυρότερον ἀντιστέκεται εἰς τὴν θλίψιν. Ἐὰν δὲ, σιμὰ εἰς τὴν διὰ συνθλίψεως αὔξησιν τῆς ἐλαστικότητος, αὐξηθῇ καὶ διὰ θερμότητος, ἡ βία καὶ τῶν δύο ταχέως γίνεται ἀκαταμάχητος· ὀρθῶς δ' ἐλέχθη, ὅτι ὁ ἀὴρ περιωρισμένος ὤν, καὶ συγχρόνως ἀραιούμενος, ἀρκεῖ νὰ διαῤῥήξῃ τὸν κόσμον.

* Εἰκοσιεπτὰ δάκτυλοι κάμνουν ἕνα πῆχυν. Τριάκοντα ἕξ, ἢ τρεῖς πόδες, ἰσοδυναμοῦν μὲ μίαν ὑάρδαν.

Ο ΚΟΡΑΗΣ ΚΑΙ Ο ΠΑΤΗΡ ΤΟΥ.

Εἰς τὸ δέκατον ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας μου,—λέγει ὁ σοφὸς Κοραῆς,—ἀπεφάσισα νὰ σπουδάσω καὶ τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν. Ἡ χρεία δὲ νὰ πληρόνω τὸν Ἑβραῖον διδάσκαλον μὲ ἠνάγκασε φυσικὰ νὰ προσδράμω εἰς τὸν πατέρα μου. Εἰς ἐκείνην τοῦ χρόνου τὴν περίοδον (1764), ᾗ τοῦ γένους τὴν κατάστασιν, πᾶς ἄλλος πατὴρ ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς Σμύρνης, χωρὶς ἐξαίρεσιν, ἀκούων τὸν υἱόν του νὰ ζητῇ Ἑβραϊκῆς γλώσσης διδάσκαλον, ἤθελε καλέσειν ἰατρὸν, νομίζων ὅτι ἐπαραφρόνησεν ὁ υἱός του. Ἀλλ' ὁ χρηστὸς ᾗ φρόνιμος πατὴρ μου ἠρκέσθη μόνον νὰ μὲ ἐρωτήσῃ, εἰς τί ὠφέλει ἡ Ἑβραϊκὴ γλῶσσα. Ἀφοῦ τὸν εἶπα, ὅτι ἐχρησίμευεν εἰς ἀκριβεστέραν κατάληψιν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, Καλά! ἄρχισε λοιπὸν, μ' ἀπεκρίθη. Ποτὲ δὲν ἐνθυμήθην τὴν λακωνικὴν ταύτην ἀπόκρισιν, χωρὶς νὰ δακρύσω· τόση ἦτον ἡ εἰς τὴν παιδείαν μου προθυμία του, τῆς ὁποίας ἀπόδειξις εἶναι ᾗ τοῦτο·—Πολλάκις ἐπεθύμησα εἰς τὰς δεσποτικὰς ἑορτὰς, κατὰ τῶν νέων τὴν συνήθειαν, ἑορτάσιμον ἔνδυμα νέον, καὶ μ' ἀνέβαλλεν ἀπὸ τὰ Χριστούγεννα εἰς τὸ Πάσχα, ᾗ ἀπὸ τοῦτο πάλιν εἰς τὰ Χριστούγεννα. Οὔτε διδάσκαλον, οὔτε βιβλίον ὅμως, ἢ ἄλλο τι ὄργανον παιδείας ζητοῦντα, δέν μ' ἀπέβαλε ποτέ.

Τὸ ἀνθρώπινον γένος ἤθελεν εἶσθαι χαμένον, ἂν δὲν ἐβοηθούμεθα συναλλήλως. Ἀφοῦ ἡ μήτηρ σκεπάσῃ τὸ σῶμα τοῦ νηπίου, ἑωσοῦ εὐμενής τις ὑπηρέτης νὰ σφογγίσῃ τὸν ἱδρῶτα τοῦ θανάτου ἀπὸ τὸ μέτωπον τοῦ ἀποθνήσκοντος, δὲν ἐμποροῦμεν νὰ ὑπάρξωμεν χωρὶς ἀντίληψιν ἀμοιβαίαν. Ὅσοι λοιπὸν χρειάζονται βοήθειαν, ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ζητῶσιν αὐτὴν ἀπὸ τοὺς ὁμοειδεῖς των· καὶ κάνεῖς, δυνάμενος νὰ τὴν χαρίσῃ, δὲν ἐμπορεῖ ν' ἀρνηθῇ αὐτὴν, καὶ νὰ μὴ πταίσῃ.

Ἡ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ πλουτίζει τὸν νοῦν· ἡ δὲ μοναξία τρέφει τὴν μεγαλοφυΐαν.

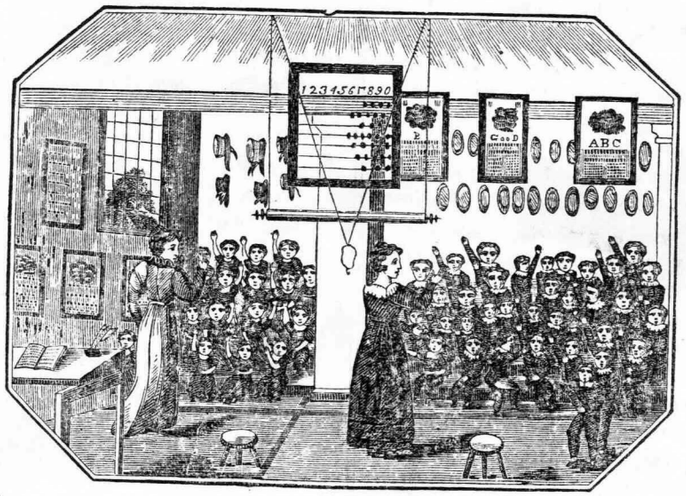

ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΥΣΣΙΑΣ.

ΤΗΝ 7ην Ἰουλίου, 1834, ἐπιτροπή τις περὶ ἐκπαιδεύσεως, διορισθεῖσα ἀπὸ τὴν Κάτω Βουλὴν τῆς Ἀγγλίας, ἐπρότεινεν εἰς τὸν Δόκτορα Νικόλαον Ἐβρίκον Ἰουλιον ἐρωτήσεις τινὰς περὶ τῆς καταστάσεως τῶν σχολείων εἰς τὴν Προυσσίαν, ἔλαβε δὲ παρ' αὐτοῦ τὰς ἑπομένας ἀποκρίσεις, τὰς ὁποίας, κρίνοντες ἀπὸ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ὑποκειμένου, ἐμποροῦμεν νὰ στοχαζώμεθα ὡς ἀναντιῤῥήτους ἀξιοπίστους καὶ διόλου ἀκριβεῖς.

Οἱ κάτοικοι τῆς Προυσσίας εἶναι τάχα πολὺ διῃρημένοι ὡς πρὸς τὴν θρησκείαν αὐτῶν;

Μάλιστα. Εἰς τὰς Ῥηνικὰς ἐπαρχίας, εἰς τὴν Οὐεστφαλίαν, καὶ εἰς τὴν Σιλεσίαν, ὁ ἀριθμὸς τῶν Διαμαρτυρομένων καὶ Καθολικῶν εἶναι σχεδὸν ἴσος. Ἀλλ' εἰς ὅλον τὸ βασίλειον, ἡ ἀναλογία εἶναι ὀκτὼ Διαμαρτυρόμενοι πρὸς πέντε Καθολικούς.

Ἐμπορεῖς νὰ μᾶς εἴπῃς πόσα δαπανᾷ ἡ κυβέρνησις διὰ τὰ τῆς παιδείας καταστήματα;

Ἡ γενικὴ δαπάνη δι' ὅλην τὴν ἐκπαίδευσιν δὲν εἶναι ὀλιγωτέρα τῶν 9,000,000 δραχμῶν, συνιστᾷ δὲ ὑπὲρ τὸ εἰκοστὸν πέμπτον μέρος ὅλων τῶν ἐξόδων τῆς μοναρχίας.

Ἡ ποσότης αὕτη δὲν περικλείει ὅσα χρήματα καταβαλλουν οἱ διάφοροι δῆμοι;

Ὄχι—αὐτοὶ ἐξοδεύουν χωριστὰ τριπλῆν ἢ τετραπλῆν ἴσως ποσότητα.

Πόσον μισθὸν λαμβάνει ὁ διδάσκαλος κοινοῦ στοιχειώδους σχολείου εἰς τὴν Προυσσίαν;

Πολλοὶ δὲν λαμβάνουν ὑπὲρ τὰς 300 δραχμὰς καὶ ἄλλοι, τινὲς δὲ 900· εἰς τὸ Βερολῖνον συμπυκνοῦται εἰς 1800. Τοὺς δίδεται ὅμως καὶ κατοικία.

Γῆν δὲν λαμβάνουν;

Μίας διδάσκαλος λαμβάνει ἀρκετὴν, διὰ νὰ τρέφῃ μίαν ἀγελάδα, καὶ διὰ νὰ κάμνῃ τὰ λαχανικά, ὅσα χρειάζονται εἰς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ. Ἐνίοτε τὸν δίδονται καὶ μερικὰ γεώμηλα, ξηρόχορτος, ἀραβόσιτος, ἢ ξύλα.

Πόσα νομίζεις ὅτι ἤθελαν ἀρκέσειν διὰ νὰ ζῇ οἰκογένειά τις μὲ ἄνεσιν, εἰς χώραν γεωργικήν;

Τοὐλάχιστον 420 δραχμαί.

Εἰς τοιαύτην χώραν πόσον μισθὸν ἤθελεν ἔχειν ὁ ἱερεύς;

Ἀπὸ 600 ἕως 900 δραχμάς.

Εἰς τὴν Προυσσίαν εὑρίσκονται σχολεῖα τινὰ, συστηθέντα καὶ διατηρούμενα ἀπὸ ἑκουσίων συνδρομῆν, διὰ παίστας παῖδας καὶ κόρας, καὶ διὰ τὰ τέκνα κακούργων καὶ ἀλητῶν. Τὴν σήμερον ἔχομεν εἰκοσιεπτὰ τοιαῦτα καταστήματα. Εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Προυσσίαν, μίαν τῶν πτωχοτέρων ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας, ὑπάρχουν μικραὶ κῶμαι 2,500 ἢ 3,000 κατοίκων, αἵτινες ἀνήγειραν τοιαῦτα σχολεῖα δι' ἓξ ἢ δώδεκα παιδία. Ἐπειδὴ δὲ ἤθελεν εἶσθαι πάντῃ ἀδύνατον νὰ συναχθῇ ἀρκετὸν ἀργύριον, ὥστε νὰ φυλάσσωνται ὅλα εἰς χωριστὸν οἴκημα, διὰ τοῦτο ζητοῦνται ὀκτὼ ἢ δώδεκα χριστιανικαὶ, χρηστοήθεις, καὶ θρησκευτικαὶ οἰκογένειαι, διδασκάλων ὡς ἐπιτοπλεῖστον, τεχνιτῶν, καὶ γεωργῶν, καὶ εἰς ἑκάστην αὐτῶν βάλλεται ἓν ἀπὸ τὰ ἔνοχα τέκνα. Στέλλονται δὲ εἰς τὰ δημόσια σχολεῖα· τὰς Κυριακὰς παρευρίσκονται εἰς τὴν ἐπ' ἐκκλησίας τελετὴν, μετὰ τὴν ὁποίαν κατηχοῦνται, ἐπαναλέγουν τα θρησκευτικὰ μαθήματα ὅλης τῆς ἑβδομάδος, καὶ διδάσκονται ὅσα ἔτι ἀγνοοῦν ἀναγκαῖα μέρη στοιχειώδους παιδείας. Ἡ δαπάνη ὁλόκληρος ἑκάστου τέκνου εἰς τοιαύτην οἰκογένειαν δὲν ὑπερβαίνει ἑξήκοντα δραχμὰς κατ' ἔτος.

Οἱ δημοδιδάσκαλοι τάχα εἶναι ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἱκανοὶ νὰ διδάσκωσι καλῶς τὰ σχολεῖα;

Βέβαια εἶναι· ὅλοι ἐξετάζονται, αὐστηρῶς ἐξετάζονται· κανεὶς ἀλλέως δὲν διορίζεται.

Πόσον καιρὸν στέκει εἰς τὸ διδασκαλοτροφεῖον ὁ μέλλων σχολάρχης ἑνὸς τῶν πτωχοτέρων τούτων δήμων;

Τρία ἔτη συνήθως.

Διδάσκαλος δὲ οὕτω ἱκανοποιημένος εὐχαριστεῖται ἆρα μὲ τριακοσίας δραχμὰς κατ' ἔτος;

Μάλιστα. Εἴς τινα μέρη δὲν εὑρίσκουν περισσότερον.

Δὲν προσπαθοῦν οἱ διδάσκαλοι οὗτοι ν' αὐξήσωσι τὸ εἰσόδημά των πράττοντές τι διὰ ἴδιον αὐτῶν λογαριασμόν;

Δὲν ἔχουν καιρόν· μόλις εὑρίσκουν ὥραν νὰ καλλιεργῶσι τοὺς κήπους των.

Δὲν παραιτοῦν κἄποτε τὸ ὑποὔργημά των ἐξ αἰτίας τοῦ ὅτι τόσον ὀλιγοπληρόνονται;

Συμβαίνει κἄποτε, πλὴν σπανίως. Ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἀνατρέφονται μὲ δαπάνην τῆς κυβερνήσεως, ἐλπίζουν δὲ καὶ νὰ προβιβασθῶσιν εἰς ἄλλα σχολεῖα ἐπικερδέστερα.

Σμίγει τάχα ὁ διδάσκαλος μὲ τὸν ἱερέα ὡς μὲ ἴσον αὐτοῦ;

Ὄχι ὅλως διόλου· καθότι ὁ ἱερεὺς ἔχει πάντοτε τὴν ἐπισταοίαν τοῦ σχολείου.

Ἐλπίζει ὁ διδάσκαλος νὰ γένῃ ἱερεύς;

Ὄχι, δὲν ἐμπορεῖ ποτέ· ἀπαιτεῖται διαφορετικὴ κατὰ πάντα ἐκπαίδευσις.

Εἰς ποίαν ἡλικίαν γενικῶς διορίζεται εἰς σχολεῖον μαθητὴς διδασκαλοτροφείου;

Ἀπὸ εἴκοσι ἕως εἰκοσιτριῶν.

Ποσα δαπανᾷ ἐτησίως ἡ κυβέρνησις δι' ἕκαστον ἄτομον;

Μὲ φαίνεται, ὡς 300 δραχμάς.

Ὑπόκεινται οἱ σχολάρχαι εἰς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν;

Ὅσον καιρὸν εὑρίσκονται εἰς τὸ σχολεῖον, δὲν ὑπόκεινται· μετέπειτα δὲ, ἂν τύχωσιν ἄργοι, ὑποχρεοῦνται νὰ ὑπηρετῶσιν ἓν μόνον ἔτος εἰς τὸ στράτευμα, καὶ ὄχι τρία ἔτη, καθὼς ἄλλοι.

Ποίας κλάσεως εἶναι γενικῶς οἱ χωριοδιδάσκαλοι;

Οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν εἶναι υἱοὶ γεωργῶν καὶ ὀργανοπαικτῶν, ἢ ἄνθρωποι μὴ ἔχοντες ἐπιμονὴν, ἢ στερούμενοι τὰ μέσα, νὰ σπουδάσωσιν ἀρκετὸν χρόνον, ὥστε νὰ διορισθῶσιν ἱεροκήρυκες.

Εἴπες ὅτι παρακινεῖ τοὺς νέους νὰ γίνωνται δημοδιδάσκαλοι ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἀγαθοποιεῖν. Πρέπει λοιπὸν γενικῶς νὰ ἔχωσι κλίσιν θρησκευτικήν.

Ὅλα τὰ μαθήματα τῶν διδασκαλοτροφείων σκοπὸν ἔχουν νὰ ἐμπνέωσιν εἰς αὐτοὺς βαθὺ αἴσθημα θρησκευτικόν.

Πόσος καιρὸς ἀφοῦ διωργανίσθη τὸ σύστημα τοῦτο;

Εἶναι τώρα δεκαπέντε χρόνοι.

Πῶς ἐνεργεῖ ἐπάνω εἰς τὸ πλῆθος;

Θαυμάσια. Τὸ καλὸν ἀποτέλεσμα τῆς γενικῆς ταύτης διδασκαλίας συμπεραίνεται ἐκ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ ἀριθμοῦ νεανικῶν παιστῶν. Τὸ 1828 ἡ ἀναλογία ἦτον ἕνας εἰς 16,924 κατοίκους· τὸ δὲ 1829, ἕνας εἰς 21,524.

Κατεγράφθη ποτὲ κάνένας εἰς τὸν στρατιωτικὸν κατάλογον, ἢ ἐπαρουσιάσθη ὁπωσδήποτε ἐνώπιον τῆς κυβερνήσεως, ἀνίκανος νὰ ἀναγινώσκῃ ἢ νὰ γράφῃ;

Συμβαίνει σπανιώτατα, μετὰ τοῦ νέου συστήματος τὴν εἰσαγωγήν.

Εἰς ποίαν ποινὴν ὑπόκεινται γονεῖς, οἵτινες δὲν στέλλουν τὰ τέκνα των εἰς τὸ σχολεῖον;

Πληρόνουν πρόστιμον, ἢ φυλακόνονται.

Φροντίζουν οἱ ἱερεῖς, καὶ Λατῖνοι καὶ Διαμαρτυρόμενοι, νὰ βλέπωσιν ἐὰν τὰ παιδία ὑπάγωσιν εἰς τὸ σχολεῖον;

Μάλιστα.

Δὲν φέρει κἀνὲν ἐμπόδιον ἡ διάφορος θρησκευτικὴ πίστις τοῦ λαοῦ; Γνωρίζεις νὰ συνέβη ποτὲ κἀμμία τοιαύτη δυσκολία;

Ὄχι. Τὰ παιδία λαμβάνουν τὴν θρησκευτικὴν διδασκαλίαν πάντῃ χωριστά. Ἐὰν ἐμπορῇ ὁ δῆμος νὰ χορηγήσῃ τὰ μέσα, χωρίζονται εἰς διάφορα σχολεῖα. Ἀλλ' ὁπόταν ἓν μόνον δύναται νὰ συστηθῇ, ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία παραδίδεται ὑπὸ διαφόρων ὑποκειμένων. Συνήθως μαθητεύονται εἰς τὰ τῆς θρησκείας τὸ πρωΐ, ἐπειδὴ τότε εἶναι ζωηροτέρα ἡ προσοχή.

Ἐὰν εἰς σχολεῖόν τι περιέχωνται καὶ Καθολικοὶ καὶ Διαμαρτυρόμενοι, ἐπιστατοῦν ἄρά γε αὐτὸ καὶ οἱ δύο ἱερεῖς, ὁ τῶν Διαμαρτυρομένων καὶ ὁ τῶν Καθολικῶν;

Μάλιστα.

Δὲν προέρχεται δυσκολία τις ἐκ τούτου;

Ὄχι.—Γενικῶς ὄχι.

Δὲν φοβεῖται ὁ Διαμαρτυρόμενος πατὴρ μήτως ὁ Καθολικὸς διδάσκαλος ζητήσῃ νὰ κάμῃ τὸν υἱὸν αὐτοῦ προσήλυτον, ἢ τὸ ἀνάπαλιν;

Ὄχι.—Τὰ τέκνα ἀνατρέφονται πάντοτε εἰς τὴν θρησκείαν τοῦ πατρός.

Ἀφιερόνεται πολὺς καιρὸς εἰς θρησκευτικὴν διδασκαλίαν;

Μάλιστα.—Τέσσαρες ἕως ἓξ ὧραι καθ' ἑβδομάδα· σχεδὸν πᾶσαν ἡμέραν παραδίδεται θρησκευτικὸν μάθημα.

Γίνονται προσευχαὶ εἰς τὸ σχολεῖον;

Μάλιστα· πάντοτε εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ εἰς τὸ τέλος.

Ἀλλ' ἐὰν οἱ μαθηταὶ ἦναι ἑτερόθρησκοι;

Ὁ διδάσκαλος τότε λέγει προσευχὴν, τὴν ὁποίαν ἐγκρίνουν καὶ τὰ δύο μέρη.

Τὰ τέκνα τῶν Ἰουδαίων ἔχουν χρέος νὰ παρευρίσκωνται τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς;

Μάλιστα.

Δὲν εἶπες πόσον μηνιαῖον ἀπαιτεῖται ἀπὸ ἕκαστον τέκνον;

Διαφέρει· δὲν εἶμαι βέβαιος πόσον εἶναι.

Ἀκόμη καὶ οἱ πάμπτωχοι γονεῖς πληρόνουν κἄτι διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν τέκνων των;

Ναὶ, ὀλίγον τι· ἀλλ' ὅσοι λαμβάνουν ἐλεημοσύνην, καὶ οἱ ἐπὶ τοῦ καταλόγου τῶν πενήτων, δὲν πληρόνουν. Ὑπάρχουν σχολεῖα χωριστὰ διὰ τοὺς πτωχούς.

Εἰς τὰ σχολεῖα ταῦτα χαίρουν ἴσα προνόμια οἱ ὀπαδοὶ ὅλων τῶν διαφόρων θρησκευτικῶν κομματων;

Μάλιστα, χωρίς τινος διακρίσεως.

Οἱ Ἰουδαῖοι μετέχουν ποσῶς ἀπὸ τὴν διοίκησιν τῶν δημοσίων σχολείων;

Ὄχι, δὲν συγχωρεῖται. Ἀλλ' ὅταν ἦναι ἀρκετὰ πολυάριθμοι, ἢ ἀρκετὰ πλούσιοι, ἐμποροῦν νὰ συστήσωσι σχολεῖον ἰδιαίτερον.

Ὁ σχολάρχης λαμβάνεται τάχα ἀπὸ τὴν πίστιν, εἰς τὴν ὁποίαν τὰ πλειότερα τῶν τέκνων ἀνήκουν;

Συνήθως.

Διορίζεται πάντοτε καὶ εἷς ἀπὸ τὴν πίστιν τῶν ὀλιγωτέρων;

Ὄχι σχολάρχης, ἀλλὰ θρησκευτικὸς διδάσκαλος.

Ποῖος διορίζει τοὺς ἐφόρους τῶν σχολείων;

Μέρος μὲν ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς, μέρος δὲ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως.

Τὰ σχολεῖα τῆς Προυσσίας εἶναι προικισμένα μὲ γῆν;

Μερικὰ εἶναι. Καὶ ὅλαι δὲ τῆς ἐκκλησίας αἱ γαῖ μετέπεσαν εἰς τὰς χεῖρας τῆς πολιτείας. Ὅτε κατηργήθησαν τὰ μοναστήρια καὶ ἄλλα καταστήματα ἐκκλησιαστικα, αἱ γαῖ των ἀφιερώθησαν εἰς χρῆσιν τῶν σχολειων.

Διδασκάλισσαι εμβαίνουν εις τὰ σχολεῖα;

Εἰς πᾶν σχολεῖον, ὅπου εἶναι διδασκάλισσαι, εὑρίσκεται συγχρόνως καὶ διδάσκαλος. Ποτὲ δὲν εἶναι παντάπασι μόναι. Ἔχομεν ἐξαίρετα παιδευτήρια διδασκαλισσῶν, μάλιστα δὲ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Οὐεστφαλίας. Ἐθεμελιώθησαν ἐπὶ ἀρχαίων τινῶν Καθολικῶν επισκοπῶν· τὸ σύστημα δ' εὑρέθη τόσον ἐπωφελὲς, ὥστε τώρα ἡ Προυσσικὴ κυβέρνησις προσπαθεῖ νὰ εἰσαξῃ διδασκαλίσσας καθ' ὅλην τὴν μοναρχίαν.

Πόσων εἰδῶν εἶναι τὰ στοιχειώδη σχολεῖα;

Τῶν δημοτικῶν σχολείων ὑπάρχουν τρεῖς βαθμοί. Τὰ πρῶτα εἶναι στοιχειώδη σχολεῖα, χρήσιμα δι' ὅλον τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ. Κατὰ τὸν νόμον τῆς Προυσσίας, πᾶν τέκνον, ἀπὸ τὸν ἕκτον χρόνον τῆς ἡλικίας του ἕως τὸ τέλος τοῦ δεκάτου τετάρτου, πρέπει νὰ στέλλεται εἰς τὸ σχολεῖον. Οἱ δὲ ἀπαραιτήτως διδασκόμενοι κλάδοι εἶναι, 1ον, Θρησκεία· 2ον, Ἀριθμητική· 3ον, Ψαλμῳδία· 4ον, Ἀνάγνωσις· 5ον, Γραφή· 6ον, Γύμνασις Σωματική· καὶ εἰς τὰ μεγάλα στοιχειώδη σχολεῖα διδάσκονται, πρὸς τούτοις, 7ον, ἡ Γερμανικὴ Γλῶσσα· 8ον, τὰ στοιχεῖα τῆς Γεωμετρίας καὶ Ἰχνογραφίας· 9ον, τὰ στοιχεῖα τῆς Φυσικῆς, Γεωγραφίας, καὶ Προυσσικῆς Ἱστορίας· καὶ 10ον, ἁπλᾶ ἐργόχειρα καὶ Γεωργική. Εἰς τὰ σχολεῖα τῶν κορασίων, προσθέτονται γυναικεῖα ἐργόχειρα,—ῥάψιμον, πλέξιμον, κτλ. Οὗτος εἶναι ὁ πρῶτος βαθμὸς, καὶ πᾶσα περιοχὴ ἢ δῆμος πρέπει νὰ ἔχῃ τοιοῦτο σχολεῖον. Ἐὰν δῆμος τις ἦναι πολλὰ πτωχὸς νὰ διατηρῇ ἓν σχολεῖον ἀφ' ἑαυτοῦ, συνενοῦται μὲ τὸν γειτονεύοντα, φθάνει μονον νὰ ἐμπορῶσι τὰ τέκνα καὶ τῶν δύο νὰ συνέρχωνται ὅλους τοὺς καιροὺς τοῦ χρόνου χωρὶς πολλὴν δυσκολίαν. Ἀλλ' ἐὰν οὐδὲ τοῦτο ἐμπορῇ νὰ γένῃ, χρεωστεῖ ὁ δῆμος νὰ προστρεξῇ πρῶτον εἰς τὴν σύνοδον τῆς ἐπαρχίας, ἥτις βοηθεῖ μέχρι τινός· ἐὰν δὲ ἀπαιτῆται πλειοτέρα βοήθεια, πρέπει νὰ προσδραμωσιν εἰς τὸν Γραμματέα τῆς Παιδείας, ὅστις ἀναπληρόνει τὴν ἔλλειψιν.

Τὰ μέσα σχολεῖα συνιστῶν τὸν δεύτερον βαθμόν. Συγκροτοῦνται δὲ μόνον εἰς κωμοπόλεις, ὄχι καὶ εἰς τὴν ἐξοχήν. Οἱ αὐτοῦ παραδιδόμενοι κλάδοι εἶναι, 1ον, Θρησκεία καὶ Ἠθική· 2ον, Ἀνάγνωσις, ἡ Γερμανικὴ γλῶσσα, οἱ Γερμανοὶ κλασικοὶ, θεματογραφία καὶ ὕφος· 3ον, ξέναι γλῶσσαι νεώτεραι· 4ον, Λατινικὰ, ὅσα ἐξαρκοῦν πρὸς γύμνασιν τῆς κρίσεως καὶ τῶν ἄλλων νοητικῶν δυναμεων· 5ον, τὰ στοιχεῖα τῶν Μαθηματικῶν, καὶ τελεία τις πρακτικὴ Ἀριθμητική· 6ον, Φυσικὴ Φιλοσοφία, ἐξηγοῦσα τὰ φαινόμενα τῆς φύσεως, Χημεία, καὶ Φυσικὴ Ἱστορία· 7ον, Γεωγραφία, ἡ χρῆσις τῶν Σφαιρῶν, Ἀστρονομία, καὶ Ἱστορία, μάλιστα δὲ ἡ τῆς Προυσσίας· 8ον, Ἰχνογραφία· 9ον, κεκοσμημένη Καλλιγραφία· 10ον, Ψαλμῳδία· 11ον, Γυμνάσματα σωματικά.

Ἔχει πᾶσα κωμόπολις μέσον σχολεῖον;

Ὄχι πᾶσα κωμόπολις, ἀλλ' αἱ μεγάλαι κωμοπόλεις, τουτέστι κωμοπόλεις 3,000 ἢ 4,000 κατοίκων.

Εἰς ποίαν ἡλικίαν ὑπάγουν οἱ παῖδες εἰς τὰ μέσα σχολεῖα;

Δὲν κρίνεται ἀπὸ τὴν ἡλικίαν, ἀλλ' ἀπὸ τὰς γνώσεις των.

Οἱ διδάσκαλοι τῶν μέσων τούτων σχολείων ἀνατρέφονται εἰς τὰ αὐτὰ παιδευτήρια ὡς οἱ διδάσκαλοι τῶν στοιχειωδῶν σχολείων;

Ἐνίοτε, ἀλλ' ὄχι παντοτε, ὑπάρχουν χωριστὰ παιδευτήρια δι' αὐτούς.

Εἶναι οἱ γονεῖς ἐξίσου ὑπόχρεοι νὰ στέλλωσι τὰ τέκνα των εἰς τὰ μέσα σχολεῖα;

Ὄχι.—Ἂν θέλωσι, τὰ στέλλουν· εἰ δὲ μὴ, ὄχι.

Εἶναι αὐτὰ πλέον πολυέξοδα παρὰ τὰ σχολεῖα τοῦ πρώτου βαθμοῦ;

Βέβαια.

Ἐμπορεῖς νὰ ἀναφέρῃς τὸν ἀριθμὸν τῶν μέσων σχολείων, μαθητῶν, κτλ.;

Τὸ 1831, ἦσαν μέσα σχολεῖα δι' ἄρρενας, 481, διὰ κορασια, 342· ὅλα ἐντάμα 823. Μαθηταὶ ἦσαν ἄρρενες μὲν 56,879· κόραι δὲ, 40,598· ὅλοι ἐντάμα, 97,477. Διδασκαλοι μὲν ἦσαν 2,296· διδασκάλισσαι δὲ, 241. Εἰς τα μέσα σχολεῖα διδάσκονται συνήθως οἱ διάφοροι τῆς παιδείας κλάδοι ὑπὸ διαφόρων διδασκάλων.

Πόσας ὥρας διαρκεῖ καθημέραν ἡ διδασκαλία τῶν μέσων σχολείων;

Ἑπτὰ ὥρας, ἐκτὸς τὰς Τετάρτας καὶ τὰ Σάββατα, ὁπόταν δὲν γίνεται σχολεῖον μετὰ τὴν μεσημβρίαν.

ΜΑΤΑΙΟΤΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΓΕΙΩΝ.

Ποῦ τώρα οἱ περιβόητοι δυνάσται, τὸ κράτος τῶν ὁποίων ἐξετείνετο ἐφ' ὅλην σχεδὸν τὴν γῆν; Τίς κατεβίβασεν αὐτοὺς ἀπὸ τὰ ὑπερήφανα ὕψη των; τίς ἐγύμνωσεν αὐτοὺς ἀπ' ὅλους τοὺς θησαυροὺς των; Ποῦ τώρα οἱ γεννάδαι ἥρωες, τῶν ὁποίων τόσον ἐθαυμάσθησαν τὰ κατορθώματα· οἱ πολυμαθεῖς σοφοὶ, τῶν ὁποίων τὰ συγγράμματα ἐξηπλώθησαν εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης· οἱ μεγαλοφυεῖς ῥήτορες, οἵτινες ἐκίνουν βουλὰς καὶ γερουσίας κατ' ἀρέσκειαν; Ἐρώτησε ποῦ οἱ ὑπερήφανοι, οἱ πλούσιοι, οἱ ἡδυπαθεῖς, οἱ νέοι; ποῦ οἱ ἀλαζόνες εὐγενεῖς, οἱ σκληροὶ δεσπόται, οἱ τόσον αὐστηρῶς ἀπαιτοῦντες ἄμεσον ὑπακοήν; Ἐρώτησε τὴν γῆν,—θέλει σὲ δείξειν ποῦ κοίτονται. Ἐρώτησε τὸν τάφον,—θέλει σὲ εἰπεῖν εἰς πόσον στενὸν διάστημα συνεθλίβησαν τὰ σώματά των· τὰ σώματά των; ἆρα ὑπάρχουν ἀκόμη; Ἴσως μένῃ ἀπὸ ἕκαστον ὀλίγος κονιορτός.

Ἀλλ' ἐνῷ τὰ πάντα παρέρχονται, ἐνῷ τὰ πάντα φεύγουν, ἡ βασιλεία, ἥτις οὐδέποτε παρέρχεται, πλησιάζει. Τόσαι μεταβολαὶ, τοιαύτη ἀδιάκοπος ῥοὴ καὶ παλίῤῥοια τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ἡ ἀστάθεια, ἡ ἀεικινησία τῶν τοῦ παρόντος κόσμου, ὅλα δεικνύουν τὸ τέλος, εἰς τὸ ὁποῖον μὲ γιγαντιαῖα βήματα προβαίνομεν. Αὐτὰ, τρόπον τινὰ, εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ νυμφίου, ὅστις μᾶς καλεῖ εἰς τὸν γάμον, καὶ διὰ τῶν ἐπαναλαμβανομένων αὐτοῦ νυθεσιῶν μᾶς βιάζει νὰ ὁδεύωμεν τὴν ἀνήκουσαν ὁδόν. Σεῖς δὲ, οἱ κωφεύοντες εἰς τὴν φωνὴν ταύτην, οἱ μένοντες κεχωμένοι εἰς τὴν λάσπην τῶν επιγείων, βυθισθῆτε ἀκόμη χαμηλότερον, καὶ τί τάχα θέλετε εὑρεῖν;—τὸν τάφον, ὅστις σᾶς περιμένει, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ἀνάγκη πᾶσα νὰ καταβῆτε, θέλετε δὲν θέλετε. Ὁ Θάνατος ἤδη στέκει εἰς τὸ πλαγιόν σας, ἕτοιμος νὰ πέσῃ κατεπάνω σας, καὶ νὰ σᾶς ῥίψῃ εἰς ἑαυτὸν, ὡς ἔκαμεν εἰς τοὺς προκατόχους σας.—Αγ. Εφραιμ.

Ο ΜΗΝ ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ.

Μολονοτι ὁ Ὀκτώβριος ἐχρημάτισεν ὁ δέκατος μὴν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Νουμᾶ, παράγεται, μ' ὅλον τοῦτο, ἡ ὀνομασία του ἀπὸ τὴν εἰς τὸ Ἀλβανικὸν μηνολόγιον πρώτην αὐτοῦ θέσιν, ὅπου ὢν ὁ ὄγδοος μὴν ἐκαλεῖτο October, *ἀπὸ* Octo, *καὶ* imber, *βροχή. Εἶχαν δ' αὐτὸν οἱ Ρωμαῖοι καθιερωμένον εἰς τὸν Ἄρην, καὶ πρὸς καιρὸν ἐκαλεῖτο* Faustinus *καὶ* Invictus· *ἀλλὰ ταχέως ἐπανέλαβε τὸ ἀρχαῖον αὐτοῦ ὄνομα.*

Εἰς παλαιὰς ζωγραφίας παριστάνει τὸν μῆνα τοῦτον ἄνθρωπος σπείρων σῖτον· ἀλλ' εἰς νεωτέρας, ἄνθρωπος μὲ καλάθιον καστάνων, φορῶν χλαμύδα, χρῶμα ἔχουσαν τοῦ παρακμάζοντος φύλλου, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν περίοδον τοῦ χρόνου ταύτην στρώνεται εἰς τὴν γῆν, καὶ φοραίνει αὐτὴν μὲ σκυθρωπάζον ἔνδυμα. Ὁ Σκορπίος εἶναι τὸ σημεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐμβαίνει ὁ ἥλιος τὴν 11—23 τοῦ μηνὸς τούτου.

Περτσιν ἀπέθανεν εἰς Παρισίους ὁ Κάρολος Βόττας, Ἰταλὸς ἱστοριογράφος ἄριστος. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ τὰ πρώτιστα τρία εἶναι, Ἱστορία τοῦ ὑπὲρ Ἀνεξαρτησίας Πολέμου εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικήν· Ἱστορία τῆς Ἰταλίας ἀπο 1789 ἕως 1814· καὶ Συνέχεια τῆς Ἱστορίας τοῦ Guicciardini *μέχρι τοῦ 1789. Μετ' ὀλίγον ἀφοῦ ἐξεδόθη ἡ Ἱστορία τῆς Ἰταλίας, ἐπρόσφερεν εἰς αὐτὸν 100,000 φράγκα ἀπεσταλμένος τις τῶν Ἰησουϊτῶν τοῦ Τουρίνου, ἐὰν ἤθελε μεταγράψειν τὸ μέρος αὐτῆς, τὸ περιέχον φράσεις τινὰς κατὰ τῶν μαθητῶν τοῦ Λοϋόλα, ἢ ἀλλοιώσειν αὐτὸ ὡς ἀπαιτοῦσαν τὰ συμφέροντα τῶν Ἰησουϊτῶν. Τὴν προσφορὰν ταύτην ἀπέβαλε μὲ ἀγανάκτησιν ὁ Βόττας.*

Το Βερολῖνον περιέχει τὴν σήμερον 85 βιβλιοπώλας, 29 ὑποβιβλιοπώλας, ὡς 50 κυκλοφορούσας βιβλιοθήκας, καὶ 4 χαρτουργεῖα.

Εἰς τὴν Μελίτην ἢ Μάλταν, ὅπου ἐβασίλευε πρὸ τοῦ νῦν ἡ ἀμαθεια, ὄχι μόνον ἐσυστήθησαν ἐσχάτως ἀλληλοδιδακτικα σχολεῖα καὶ εἰς τὰς πόλεις καὶ εἰς τὰς κώμας, ἀλλὰ καὶ διωργανίσθησαν ἐκ νέου τὸ Λύκειον καὶ τὸ Πανεπιστήμιον.

Τὸ Λύκειον ἔχει τώρα δώδεκα διδασκάλους, καὶ ἕνα ὑποδιδάσκαλον· ἤγον, ἕνα διδάσκαλον, καὶ ἕνα ὑποδιδάσκαλον, τῆς Λατινικῆς· ἕνα τῆς Ἰταλικῆς· ἕνα τῆς Ἀγγλικῆς· ἕνα τῆς Γαλλικῆς· ἕνα τῆς Ἀραβικῆς· ἕνα τῆς Ἀρχαίας καὶ Νεωτέρας Ἑλληνικῆς· ἕνα τῆς Ἀριθμητικῆς· ἕνα τῆς Γεωμετρίας ᾗ Ἀλγέβρας· ἕνα τῆς Ναυτικῆς· ἕνα τῆς Καλλιγραφίας· ἕνα τῆς Ἰχνογραφίας· ᾗ ἕνα τῆς Γενικῆς Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας.

Τὸ δὲ Πανεπιστήμιον συνίσταται, κατὰ τὸν νέον διοργανισμὸν, ἀπο δεκατρεῖς καθηγητὰς εἰς τὰς τέσσαρας σχολὰς τῆς Φιλοσοφίας, Θεολογίας, Νομικῆς, καὶ Ἰατρικῆς.

Εἰς τὴν σχολὴν τῆς Φιλοσοφίας εἶναι τέσσαρες καθηγηταὶ, ἤγουν, τῆς Μαθηματικῆς καὶ Φυσικῆς,—τῆς Λογικῆς,—τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας καὶ Καταστατικῆς,—καὶ τῆς Λατινικῆς καὶ Ἰταλικῆς Φιλολογίας, καὶ Ῥητορικῆς.

Εἰς τὴν σχολὴν τῆς Θεολογίας, δύο καθηγηταί.

Εἰς τὴν σχολὴν τῆς Νομικῆς, παρομοίως δύο.

Εἰς τὴν σχολὴν τῆς Ἰατρικῆς, πέντε καθηγηταὶ,—τῆς Ἀνατομίας καὶ Χειρουργικῆς,—τῆς Ἰατρικῆς,—τῆς Μαιευτικῆς,—τῆς Χημείας, ᾗ τῆς Βοτανικῆς.

Ἡ βιβλιοθήκη τῆς Μελίτης, περιέχουσα ἱκανὰς χιλιάδας τόμων, ἀνήκει τώρα εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ὡς καὶ ὁ τῆς Κυβερνήσεως Βοτανικὸς Κῆπος.

ΑΠΟ ἀναλύσεις, τὰς ὁποίας ἔκαμαν ἔμπειροι χημικοὶ, εὑρέθη ὅτι ἡ ἀναλογία θρεπτικῆς ὕλης εἰς τινας τῶν κοινοτέρων τοῦ ἀνθρώπου τροφῶν εἶναι ὡς ἀκολούθως·

100 ὀκάδες	Σίτου περιέχουν		85	ὀκάδας θρεπτικῆς ὕλης	
ὁμ.	Ὀρυζίου	"	90		ὁμ.
ὁμ.	Βρίζης	"	80		ὁμ.
ὁμ.	Κριθῆς	"	83		ὁμ.
ὁμ.	Φασήλων	"	89	ἕως 92	ὁμ.
ὁμ.	Πίσων	"	93		ὁμ.
ὁμ.	Φακῆς	"	94		ὁμ.
ὁμ.	Κρέατος, κατὰ μέσον ορον	"	35		ὁμ.
ὁμ.	Γεωμήλων	"	25		ὁμ.
ὁμ.	Σεύτλων	"	14		ὁμ.
ὁμ.	Δαυκίων	"	10		ὁμ.
ὁμ.	Λαχάνων	"	7		ὁμ.
ὁμ.	Χόρτων	"	6		ὁμ.

ΚΑΤΑ τὸ 1836 ἐπροστέθησαν εἰς τὴν δημόσιον βιβλιοθήκην τῆς Πετρουπόλεως 27,000 τόμοι. Ὅθεν τώρα περιέχει 423,150 τόμους, καὶ 17,234 χειρόγραφα. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐξεδόθησαν εἰς τὴν Ῥωσσίαν 674 πρωτότυπα συγγράμματα, καὶ 124 μεταφράσεις, ἐκτὸς 46 περιοδικῶν. Εἰσήχθησαν δὲ 350,000 τόμοι ξένων βιβλίων, ἐκ τῶν ὁποίων το ἥμιου τοὐλάχιστον ὑπῆγαν εἰς τὴν Πετρούπολιν.—Εἰς το διάστημα τοῦ πρώτου ἑξαμήνου τοῦ 1837 ἐδημοσιεύθησαν 486 βιβλία.

Εἰς τὸ Ῥωσσικὸν Πανεπιστήμιον τῆς Καζὰν ἐσυστήθη ἐσχάτως ἕδρα τῆς Κινικῆς γλώσσης· καθηγητὴς δ' αὐτῆς ἐδιωρισθη ὁ Ἀρχιμανδρίτης Δανιὴλ, ὅστις ἔμαθε τὴν γλῶσσαν εἰς αὐτὸ το Πεκῖνον.

ΕΙΣ τὸν ἑφεξῆς πίνακα γίνεται σύγκρισις μεταξὺ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τέκνων ὅσα συχναζουν τὰ στοιχειώδη σχολεῖα, καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων.

Ἀουστριακὴ Αὐτοκρατορία	1	εἰς	13
Ἀγγλία καὶ Σκωτία	1	"	16
Ὁλλανδία	1	"	14
Δανία	1	"	15
Βαυαρία	1	"	18
Νεάπολις (ἡ πόλις)	1	"	119
Ῥωσσικὴ Αὐτοκρατορία	1	"	924
Γαλλία	1	"	27
Τοσκάνα	1	"	60
Κόρσικα	1	"	20
Πάρμα	1	"	48
Λούκκα	1	"	29
Περιοχὴ Γενεύης	1	"	7

ΤΟ ΙΑΤΡΙΚΟΝ ΤΗΣ ΑΤΙΜΩΣΕΩΣ.

Τὴν ἀγγελόμορφον ἀφοῦ εἰς σφάλμα κἀνεὶς πείσῃ,
Ἡ ἀγγελόμορφος ἀργὰ πολὺ ᾗ θέλει γνωρίσει,
Ὅτι οἱ ἄνδρες ἄπιστοι·
Τότε μηδὲν τὰ ᾗ θέλγητρα, μάταιος ὁ κλαυθμός της·
Ὁ ῥύπος ἀναφαίρετος, καὶ τοῦ ἐγκλήματός της
Αἱ τύψεις ἀκατάπαυστοι.

Ἐδῶ ἐν μέσον ἔσχατον βλέπω τὴν ἀπομένει,
Διὰ νὰ παύσουν αἱ βοαὶ, καὶ διὰ νὰ μὴ γίνῃ
Ἡ ὕβρις της ἀθάνατος·
Διὰ νὰ φέρ' εἰς συντριβὴν τὸν πλάνον τῆς καρδίας,
Καὶ νὰ ἀφήσῃ μετ' αὐτὴν θῦμα τῆς μετανοίας.
Τὸ μέσον ; Ἀ !—Ὁ Θάνατος.

Μετάφ. Ἰ. Ἰ. Σ.

ΕΙΣ τὴν Δανίαν ἐκδίδονται 54 ἐφημερίδες, ἄλλαι καθ' ἡμέραν καὶ ἄλλαι καθ' ἑβδομάδα, καὶ 30 μηνιαῖα καὶ ἄλλα περιοδικὰ συγγράμματα, τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ὁποίων τυπόνονται εἰς τὴν Κοπενάγην. Ὅθεν εἰς τὸ μικρὸν τοῦτο βασίλειον ὑπάρχουν ὑπὲρ τὰ 80 περιοδικὰ, ὅλα εἰς τὴν καθομιλουμένην διάλεκτον. Ὁ ἀριθμὸς τῶν τυπογραφείων δὲν εἶναι ὀλιγώτερος τῶν περιοδικῶν· διότι εἰς τὰς ἐπαρχιακὰς πόλεις ἑκάστη ἐφημερὶς ἔχει τυπογραφεῖον ἰδιαίτερον, εἰς δὲ τὴν πρωτεύουσαν εἶναι τοὐλάχιστον 23, περιέχοντα ἀπὸ 60 ἕως 70 πιεστήρια.